

**Reactienota zienswijzen
Ontwerpbesluit omgevingsvergunning
voor een tijdelijke
omgevingsvergunning voor het
aanleggen van een zonneweide ten
noordwesten van Blokzijl (nabij de
Uiterdijkenweg 61)**

Team: Ruimtelijke ordening en projecten & Vergunningen, Toezicht en Handhaving
Auteur: [REDACTED]
Datum: 25 juni 2024
Versie: 1

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Overzicht zienswijzen	3
3. Ontvankelijkheid zienswijzen.....	4
4. Beantwoording van de zienswijzen	5
Indiener 1	5
Indiener 2	10
Indiener 3	18
Indiener 4	19
Indiener 5	24
Indiener 6	29
Indiener 7	30
Indiener 8	38
Indiener 9	43
Indiener 10	46
Indiener 11	53
Indiener 12	54
Indiener 13	56
Indiener 14	58
Indiener 15	60
Indiener 16	63
Indiener 17	66
Indiener 18	68
Indiener 19	69
Indiener 20	70
Indiener 21	72
Indiener 22	73
Indiener 23	74
Indiener 24	77
Indiener 25	80
Indiener 26	85
Indiener 27	88
5. Conclusie.....	91

1. Inleiding

Op 5 oktober 2023 is een aanvraag ingekomen om een omgevingsvergunning voor de realisering van zonnepark De Hoop ten noordwesten van Blokzijl (nabij de Uiterdijkenweg 61) voor een periode van 25 jaar. Deze aanvraag is door de gemeente Steenwijkerland (hierna: **'de gemeente'**) geregistreerd onder het kenmerk Z2023-00010470. Op 23 april 2024 heeft de gemeenteraad van Steenwijkerland (hierna: **'raad'**) een ontwerpverklaring van geen bedenkingen gegeven voor de aangevraagde omgevingsvergunning voor zonnepark De Hoop. In navolging daarvan heeft het college van burgemeester en wethouders van Steenwijkerland (hierna: **'het college'**) bij ontwerpbesluit van 25 april 2024 het voornemen bekend gemaakt om de aangevraagde omgevingsvergunning te verlenen.

Een kennisgeving van het ontwerpbesluit is op 29 april 2024 gepubliceerd in het Gemeenteblad (2024, 188399). Van 29 april tot en met 9 juni 2024 heeft het ontwerpbesluit met de bijbehorende stukken voor een periode van zes weken ter inzage gelegen. Gedurende deze periode is eenieder in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen op het ontwerpbesluit. Tegen het ontwerpbesluit zijn in totaal 27 zienswijzen ingediend. In deze reactienota is de inhoud van de zienswijzen kort samengevat en van een reactie voorzien.

De reactienota heeft de volgende opzet. In paragraaf 2 wordt een overzicht gegeven van alle indieners van de zienswijzen. In paragraaf 3 wordt kort ingegaan op de ontvankelijkheid van de ingediende zienswijzen. In paragraaf 4 worden de zienswijzen van elke indiener kort samengevat en per onderdeel van een gemeentelijke reactie voorzien.

De indieners van een zienswijze zullen schriftelijk worden geïnformeerd over de te volgen procedure. Bij de besluitvorming in de raad over de (definitieve) verklaring van geen bedenkingen zal ook over de zienswijzen worden besloten. Aan de raad wordt voorgesteld de zienswijzen conform deze 'reactienota zienswijzen' te beantwoorden. De 'reactienota zienswijzen' heeft tot dat moment de status van 'conceptnota' en zal aan de indieners van zienswijzen worden toegezonden.

2. Overzicht zienswijzen

Vanuit de volgende personen en rechtspersonen hebben een zienswijze ingediend tegen het ontwerpbesluit:

1. [REDACTED] (hierna: indiener 1);
2. [REDACTED]
(hierna: indiener 2);
3. [REDACTED] (hierna: indiener 3);
4. [REDACTED] (hierna: indiener 4);
5. [REDACTED] (hierna: indiener 5);
6. [REDACTED]
[REDACTED] (hierna: indiener 6);
7. [REDACTED] (hierna: indiener 7);

8. [REDACTED] (hierna: indiener 8);
9. [REDACTED] (hierna: indiener 9);
10. [REDACTED] (hierna: indiener 10);
11. [REDACTED] (hierna: indiener 11);
12. [REDACTED] (hierna: indiener 12);
13. [REDACTED] (hierna: indiener 13);
14. [REDACTED] (hierna: indiener 14);
15. [REDACTED] (hierna: indiener 15);
16. [REDACTED] (hierna: indiener 16);
17. [REDACTED] (hierna: indiener 17);
18. [REDACTED] (hierna: indiener 18);
19. [REDACTED] (hierna: indiener 19);
20. [REDACTED] (hierna: indiener 20);
21. [REDACTED] (hierna: indiener 21);
22. [REDACTED] (hierna: indiener 22);
23. [REDACTED] (hierna: indiener 23);
24. [REDACTED] (hierna: indiener 24);
25. [REDACTED] (hierna: indiener 25);
26. [REDACTED] (hierna: indiener 26);
27. [REDACTED] (hierna: indiener 27).

3. Ontvankelijkheid zienswijzen

De zienswijzen zijn op 20 mei 2024, 22 mei 2024 en 7 juni 2024 ingediend en daarmee binnen de terinzagelegging van het ontwerpbesluit ontvangen. Alle zienswijzen zijn dus tijdig ingediend en daarom ontvankelijk.

4. Beantwoording van de zienswijzen

Indiener 1

	Zienswijze	Beantwoording
1.1	<i>Impact op het milieu en locatiekeuze:</i> De indiener geeft aan dat hij zich zorgen maakt over de locatiekeuze van het zonnepark, gelet op de omvang ervan. De indiener geeft aan dat de impact van het zonnepark op het lokale ecosysteem zorgvuldig moet worden overwogen. De bouw van een zonnepark op een terrein van deze omvang kan leiden tot verstoring van de habitat, verlies van biodiversiteit en veranderingen in lokale waterhuishouding.	Het zonnepark past binnen het gemeentelijk onderzoek naar de geschiktheid van locaties voor zonneparken. Op 21 mei 2019 heeft de raad het beleidskader “Ruimte voor zonnepanelen op (Steenwijker)land” vastgesteld (online terug te vinden via de gemeentelijke website: www.steenwijkerland.nl/Inwoners/Duurzaam Steenwijkerland/Gemeentelijk beleid). Dit beleidskader is opgesteld om helder te krijgen “waar” en “hoe” zonnepanelen op land mogelijk zijn. Daarbij is zorgvuldig gekeken welke locaties geschikt zijn voor de realisering van zonneparkprojecten en welke niet. Op de kaart ‘ruimte voor zonnepanelen op (Steenwijker)land’ heeft de raad verduidelijkt waar (onder verschillende voorwaarden) zonneparkprojecten kunnen worden toegestaan. Het zonnepark is gelegen binnen gebied 5, ‘overig gebied’. Binnen dit gebied zijn zonneparken toegestaan, mits de mogelijkheden om dakvlak(ken) of ruimte binnen bouwvlak(ken) te benutten voor zonnepanelen worden meegenomen. Dit laatste is gebeurd. Binnen dit project(gebied) zijn geen mogelijkheden om op dakvlakken van bebouwing zonnepanelen te plaatsen. Meer hierover leest u terug in paragraaf 4.3.2 van de ruimtelijke onderbouwing bij de aanvraag. Over de locatiekeuze merkt de gemeente op dat het aan een aanvrager is om de projectlocatie te kiezen waarop zijn aanvraag betrekking heeft. Het is niet aan de gemeente om een locatie voor een zonneparkproject aan te dragen (zo volgt uit de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 23 maart 2022, ECLI:NL:RVS:2022:844, r.o. 10.2). Als een project(locatie) op zichzelf aanvaardbaar is,

		kan het bestaan van een alternatief alleen tot weigering van een aangevraagde omgevingsvergunning leiden vanwege het bestaan van alternatieven, als vooraf duidelijk is dat dit alternatief tot een gelijkwaardig resultaat zal leiden en voor derden aanmerkelijk minder bezwaren oplevert (zo volgt uit de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 1 februari 2023, ECLI:NL:RVS:2023:415, r.o. 5.1). Die situatie doet zich hier niet voor.
1.2	<i>Landschapsverandering:</i> Volgens de indiener zal een groot zonnepark het karakter van het landschap drastisch veranderen, mogelijk met negatieve gevolgen voor het toerisme en de lokale economie.	Het zonnepark zal geen onaanvaardbare gevolgen hebben voor het projectgebied of de omgeving. In het landschapsplan – bijlage 8 bij de ruimtelijke onderbouwing – is toegelicht op welke manier bij de inrichting van het zonnepark rekening is gehouden met de aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden, de bodemkwaliteit en de waterhuishouding. Het klopt dat door de realisering van de zonnepanelen de bodem deels wordt bedekt. Door de specifieke uitvoering van de rijen (lessenaars dak- of zuid opstelling) in combinatie met de ruimten ('kieren') tussen de panelen wordt de bodem echter niet afgedekt. Regenwater en zonlicht kunnen de bodem blijven bereiken, waardoor de ontwikkeling van grasvegetatie overal mogelijk zal blijven. Hier komt bij dat circa 35% van het projectgebied zal worden ingericht als natuurgebied. Van een onaanvaardbare aantasting van milieu, de bodem of de ecologische waarden zal geen sprake zijn. Dit blijkt uit de onderzoeken die bij de aanvraag zijn gevoegd en is nader toegelicht in hoofdstuk 5 van de ruimtelijke onderbouwing. Verder onttrekt de landschappelijke inrichting het zonnepark aan het zicht van omwonenden, maar blijft het weidse zicht vanuit de Uiterdijkenweg en Kuinderdijk behouden. Gelet hierop leidt het zonnepark niet tot een onevenredige aantasting van het uitzicht. Meer hierover leest u terug in paragrafen 4.2 en 4.3 van het landschapsplan.

1.3	<i>Gemeenschapsbelangen:</i> De indiener geeft aan dat het van essentieel belang is dat de gemeenschap nauw betrokken wordt bij beslissingen die van invloed zijn op haar leefomgeving.	Volgens de gemeente is voorzien in meer dan voldoende participatiemogelijkheden bij de totstandkoming van het plan. In het participatieplan – bijlage 10 bij de ruimtelijke onderbouwing – is uitgebreid toegelicht op welke manier en wanneer omwonenden en andere belanghebbenden zijn betrokken bij de totstandkoming van het zonneparkproject in de periode 2021 tot en met 2023. Omwonenden zijn persoonlijk (en actief) door de initiatiefnemer betrokken tijdens individuele gesprekken. Daarbij is ook gesproken over (de uitgangspunten voor) het ontwerp en de omvang van het zonnepark en de landschappelijke inpassing. De inrichting van het zonnepark en landschappelijke inpassing is meermaals aangepast naar aanleiding van de wensen die door omwonenden naar voren zijn gebracht. De inspraak ('procesparticipatie') voldoet verder aan de verplichtingen die de wet daaraan stelt. Het plan is voorbereid met toepassing van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht. De inwoners van de gemeente Steenwijkerland zijn in de gelegenheid geweest een zienswijze naar voren te brengen over het (ontwerp van het) bestemmingsplan. Er bestaat voor de gemeente geen andere wettelijke verplichting om voorafgaand aan de planvaststelling in overleg te treden over de plannen van de initiatiefnemer (dit blijkt bijvoorbeeld uit de uitspraak van de Voorzieningenrechter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 22 februari 2023, ECLI:NL:RVS:2023:699, r.o. 5.3).
1.4	<i>Provincie:</i> Volgens de indiener is de provincie Overijssel tegen de realisering van zonneparken op landbouwgrond. De indiener geeft in dit kader aan dat landbouwgrond van onschatbare	De provincie Overijssel heeft op 21 april 2020 de "Handreiking zonnevelden" vastgesteld (online: www.overijssel.nl/media/gp3ff5qw/handreiking-zonnevelden_gec-ext.pdf). Met deze handreiking geeft de provincie richting aan de ontwikkeling van nieuwe zonneparken in de

	waarde voor de voedselproductie en de bescherming van de agrarische sector is.	groene omgeving als aanvulling op de provinciale instructieregels over zonneparken, die zijn opgenomen in artikel 2.1.8.2 van de Omgevingsverordening Overijssel 2017. In paragraaf 4.2 van de ruimtelijke onderbouwing is gemotiveerd toegelicht dat zonnepark De Hoop in overeenstemming is met het provinciaal beleid en de provinciale instructieregels over zonneparken. De zienswijze geeft geen aanleiding voor een andersluidend oordeel. In de zienswijze gaat de indiener in op de voorkeursvolgorde voor het toestaan van zonnepanelen ('zonneladder'). Volgens deze volgorde is weliswaar "zon op landbouwgrond" de minst gewenste keuze, maar is het een (gekozen) optie om zonnepanelen toe te staan op landbouwgrond als gemotiveerd wordt waarom de zonnepanelen niet elders kunnen worden toegestaan. Aan deze motiveringseis is voldaan. Op pagina's 3 en 4 van het beleidskader "Ruimte voor zonnepanelen op (Steenwijker)land" is een analyse opgenomen, waarin gemotiveerd is toegelicht dat naast het opwekken van zonne-energie op daken en binnen stedelijk gebied circa 125 hectare aan grondgebonden zonneparken (406 TJ) in trede 3 noodzakelijk is om de gemeentelijke duurzaamheidsambities te kunnen behalen. De gemeente zou haar duurzaamheidsambities dus niet kunnen behalen zonder het toestaan van grondgebonden zonneparkprojecten, zoals zonnepark De Hoop. De aanvraag is afgestemd met de provincie. Daarbij heeft de provincie aangegeven dat de nieuwe provinciale regels over zonneparken niet zullen gelden voor zonnepark De Hoop. De aanvraag voor zonnepark De Hoop is ingediend voordat het voorbereidingsbesluit van provinciale staten van Overijssel over nieuwe regels voor zonneparken in werking is getreden. Dit voorbereidingsbesluit is om die reden niet van toepassing op de aanvraag. De
--	---	---

		gemeente merkt op dat de provincie geen zienswijze naar voren heeft gebracht tegen het ontwerpbesluit en dus klaarblijkelijk geen reden ziet om te twijfelen aan de overeenstemming met de provinciale (instructie)regels. De zienswijze van de indiener geeft geen aanknopingspunten voor het oordeel dat zonnepark De Hoop niet voldoet aan de toepasselijke provinciale regels over het toestaan van zonneparken op landbouwgrond.
1.5	<i>Waardeverlies:</i> De indiener geeft aan dat de omwonenden recht hebben op een eerlijke vergoeding voor eventuele waardeverliezen die kunnen worden veroorzaakt door de realisering van zonnepark De Hoop.	In de regel leidt de realisering van een tijdelijk zonnepark niet tot een aanzienlijke waardedaling van onroerend goed. Desgewenst kan de indiener een verzoek om planschade indienen bij de gemeente. De gemeente zal het verzoek beoordelen en in dit (aparte) spoor bezien in hoeverre de indiener in aanmerking komt voor een planschadevergoeding. De gemeente acht het niet op voorhand aannemelijk dat eventuele planschade zo hoog zal uitvallen dat het gehele project niet langer financieel uitvoerbaar is.

Conclusie

De zienswijze van indiener 1 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 2

	Zienswijze	Beantwoording
2.1	<i>Rijksbeleid en provinciaal beleid:</i> Volgens de indiener mag de gemeente geen zonneparken op landbouwgronden meer toestaan vanwege de Kamerbrief van de demissionair Minister voor Klimaat en Energie van 6 juli 2023 ('Zonnebrief'). De indiener stelt hiernaast dat de provincie Overijssel het aanleggen van grote zonneparken op landbouwgrond niet toestaat. Hiermee zou onvoldoende rekening zijn gehouden bij het ontwerpbesluit tot het verlenen van een omgevingsvergunning.	In de zienswijze is niet verduidelijkt waarom de gemeente onvoldoende rekening zou hebben gehouden met het beleid van het Rijk en de provincie Overijssel over het toestaan van grondgebonden zonneparken. Hierover merkt de gemeente bovenal op dat het Rijk en de provincie Overijssel geen grondgebonden zonneparken verbieden. Volgens de beleidsuitgangspunten van het Rijk en de provincie Overijssel is de realisering van zonneparken op landbouwgrond toegestaan. Hoewel "zon op landbouwgrond" de minst gewenste keuze is voor de plaatsing van zonnepanelen, blijft het – ook in de documenten waarnaar de indiener verwijst – het volgens het Rijk en de provincie Overijssel een (gekozen) optie om zonnepanelen toe te staan op landbouwgrond, als gemotiveerd wordt waarom de zonnepanelen niet elders kunnen worden toegestaan. Met de voorwaarden waaronder zonneparken kunnen worden toegestaan is in dit geval voldoende rekening gehouden (ter vergelijking verwijst de gemeente naar de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 27 september 2023, ECLI:NL:RVS:2023:3624, r.o. 14.3). Daarover het volgende. De provincie Overijssel heeft op 21 april 2020 de "Handreiking zonnevelden" vastgesteld (online: www.overijssel.nl/media/gp3ff5qw/handreiking-zonnevelden_gec-ext.pdf). Met deze handreiking geeft de provincie richting aan de ontwikkeling van nieuwe zonneparken in de groene omgeving als aanvulling op de provinciale instructieregels over zonneparken, die zijn opgenomen in artikel 2.1.8.2 van de Omgevingsverordening Overijssel 2017. In paragraaf 4.2 van de ruimtelijke onderbouwing is gemotiveerd toegelicht dat zonnepark De

		Hoop in overeenstemming is met het provinciaal beleid en de provinciale instructieregels over zonneparken. De zienswijze geeft geen aanleiding voor een andersluidend oordeel. De aanvraag is afgestemd met de provincie. Daarbij heeft de provincie aangegeven dat de nieuwe provinciale regels over zonneparken niet zullen gelden voor zonnepark De Hoop. De aanvraag voor zonnepark De Hoop is ingediend voordat het voorbereidingsbesluit van provinciale staten van Overijssel over nieuwe regels voor zonneparken in werking is getreden. Dit voorbereidingsbesluit is om die reden niet van toepassing op de aanvraag. De gemeente merkt op dat de provincie geen zienswijze naar voren heeft gebracht tegen het ontwerpbesluit en dus klaarblijkelijk geen reden ziet om te twifelen aan de overeenstemming met de provinciale (instructie)regels. De zienswijze van de indiener geeft geen aanknopingspunten voor het oordeel dat zonnepark De Hoop niet voldoet aan de toepasselijke provinciale regels over het toestaan van zonneparken op landbouwgrond. De Kamerbrief van 6 juli 2023 en de nieuwe afspraken over de “bestuurlijke verankering van de voorkeursvolgorde zon” geven eveneens geen reden om de omgevingsvergunning te weigeren. In verband daarmee merkt de gemeente op dat de provinciale zonneladder, die is verankerd in de provinciale “Handreiking zonnevelden”, sterkt lijkt op de aangescherpte voorkeursvolgorde die recent is aangekondigd in de Kamerbrief van 6 juli 2023. Ook onder de aangescherpte voorkeursvolgorde is weliswaar “zon op landbouwgrond” de minst gewenste keuze, maar is het een (gekozen) optie om zonnepanelen – onder voorwaarden – toe te staan op landbouwgrond als gemotiveerd wordt waarom de zonnepanelen niet elders kunnen worden toegestaan. Aan deze motiveringseis is
--	--	---

		in dit geval voldaan (zie hieronder bij de bespreking van de zienswijze 4). Verder is van belang dat de aangescherpte voorkeursvolgorde uit de Kamerbrief van 6 juli 2023 niet van toepassing is bij de beoordeling van de aanvraag voor zonnepark De Hoop. De aangescherpte voorkeursvolgorde zal, voor zover nodig, eerst moeten worden verankerd in de provinciale (omgevings)verordeningen. In de Kamerbrief is – op pagina 3 – bovendien aangegeven dat zonneparkprojecten waarvan de participatietrajecten al in een vergevorderd stadium zijn en niet (helemaal) conform de aangescherpte voorkeursvolgorde zon zijn vormgegeven, doorgang kunnen vinden. Omdat het participatietraject voor zonnepark De Hoop al in een vergevorderd stadium was ten tijde van de Kamerbrief van 6 juli 2023, kan deze Kamerbrief geen grond opleveren om de aanvraag te weigeren, ongeacht of het zonnepark in overeenstemming is met deze aangescherpte voorkeursvolgorde.
2.2	<i>Congestie op het elektriciteitsnet:</i> De indiener geeft aan gevolgen te ondervinden van de ‘congestieproblematiek’ op het elektriciteitsnet. Door spanningsproblemen en een gebrek aan capaciteit op het elektriciteitsnet is er weinig ruimte voor de indiener om stroom door middel van zonnepanelen terug te leveren het elektriciteitsnet. De indiener geeft aan dat het onterecht voelt dat zonnepark De Hoop rendabel duurzame elektriciteit kan leveren aan het stroomnet, terwijl de zonnepanelen van de indiener zichzelf niet meer terugverdienen.	De gemeente neemt deze zienswijze ter kennisneming aan. De congestieproblematiek voor andere zonnepanelen-projecten levert geen reden op om de aanvraag om een omgevingsvergunning voor zonnepark De Hoop te weigeren.
2.3	<i>Uitvoerbaarheid:</i> De indiener geeft aan te twijfelen of zonnepark De Hoop kan worden aangesloten op het elektriciteitsnet.	De aansluiting van zonnepark De Hoop op het elektriciteitsnet is een ‘uitvoeringsaspect’. Volgens vaste rechtspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State kan een uitvoeringsaspect slechts leiden tot een weigering van een aanvraag, als het op

		voorhand aannemelijk is dat het project waarop de aanvraag betrekking heeft niet kan worden uitgevoerd binnen de beoogde periode. Deze situatie doet zich hier niet voor. Zonnepark De Hoop kan op het elektriciteitsnet worden aangesloten. Voor zonnepark De Hoop is een aansluiting gereserveerd op het onderstation in Luttelgeest. Dit is nader toegelicht op pagina 7 van de ruimtelijke onderbouwing en pagina 34 van het participatieverslag (dat als bijlage 8 bij de ruimtelijke onderbouwing is gevoegd). De indiener verduidelijkt ook niet waarom zonnepark De Hoop niet kan worden aangesloten op het elektriciteitsnet. De zienswijze van de indiener geeft ook anderszins geen aanleiding voor het oordeel dat de gemeente op voorhand in redelijkheid moet inzien dat zonnepark De Hoop niet kan worden uitgevoerd binnen de beoogde periode.
2.4	<i>Zonneladder:</i> De indiener geeft aan dat de zonneladder die is voorgeschreven door het Rijk dient te worden toegepast.	De voorkeursvolgorde voor het toestaan van zonnepanelen ('zonneladder') van het Rijk is in essentie dezelfde als de voorkeursvolgorde van de gemeente, zoals deze is opgenomen in het beleidskader "Ruimte voor zonnepanelen op (Steenwijker)land" vastgesteld (online terug te vinden via de gemeentelijke website: www.steenwijkerland.nl/Inwoners/Duurzaam Steenwijkerland/Gemeentelijk beleid). Volgens de zonneladder van het Rijk en de gemeente is weliswaar "zon op landbouwgrond" de minst gewenste keuze, maar is het een (gekozen) optie om zonnepanelen toe te staan op landbouwgrond als gemotiveerd wordt waarom de zonnepanelen niet elders kunnen worden toegestaan. Volgens de zonneladder is het niet vereist dat eerst daadwerkelijk alle mogelijkheden op eerdere treden van de zonneladder (feitelijk) zijn benut. Het gaat erom dat deugdelijk gemotiveerd wordt dat behoefte is aan een zonnepark op landbouwgrond,

		omdat onvoldoende ruimte aanwezig is op locaties die behoren tot eerdere treden van de zonneladder (zo volgt uit de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 27 september 2023, ECLI:NL:RVS:2023:3624, r.o. 14.3). Aan deze motiveringseis is hier voldaan. Op pagina's 3 en 4 van het beleidskader "Ruimte voor zonnepanelen op (Steenwijker)land" is een analyse opgenomen, waarin gemotiveerd is toegelicht dat naast het opwekken van zonne-energie op daken en binnen stedelijk gebied circa 125 hectare aan grondgebonden zonneparken (406 TJ) in trede 3 noodzakelijk is om de gemeentelijke duurzaamheidsambities te kunnen behalen. Hieruit volgt dat de gemeente haar duurzaamheidsambities niet zou kunnen behalen zonder het toestaan van grondgebonden zonneparkprojecten, zoals zonnepark De Hoop. Er is daarmee geen aanleiding om te twijfelen aan de behoefte aan realisering van zonnepark De Hoop. Van strijdigheid met de zonneladder is geen sprake.
2.5	<i>Cultuurhistorische waarden:</i> De indiener meent dat het zonnepark een grote afbreuk zal doen aan de cultuurhistorische waarde en het open landschap.	Het zonnepark zal geen onaanvaardbare gevolgen hebben voor de aanwezige cultuurhistorische waarden of de openheid van het gebied. In het landschapsplan – bijlage 8 bij de ruimtelijke onderbouwing – is toegelicht op welke manier bij de inrichting van het zonnepark rekening is gehouden met de aanwezige cultuurhistorische waarden en de beleving van de openheid van het projectgebied en de omgeving. Hoewel de landschappelijke inrichting van het zonnepark voorkomt dat omwonenden het zonnepark zullen zien vanuit hun woningen, blijft het weidse zicht vanuit de Uiterdijkenweg en Kuinderdijk behouden, dankzij de maatregelen die worden getroffen. Meer hierover leest u terug in paragrafen 4.2 en 4.3 van het landschapsplan. Naar het oordeel van de gemeente is bij de inrichting van het zonnepark voldoende rekening gehouden met het belang

		van het behoud van het zicht op de aanwezige cultuurhistorische waarden. De zienswijze van de indiener geeft geen aanleiding voor een andersluidend oordeel.
2.6	<i>Gevolgen natuur:</i> De indiener stelt dat zonnepark De Hoop onaanvaardbare gevolgen zal hebben voor de beschermde diersoorten in het nationaal park 'Weerribben/Wieden'.	De gemeente deelt deze zienswijze niet. Een ecooloog van adviesbureau Royal HaskoningDHV heeft onderzoek verricht naar de gevolgen van zonnepark De Hoop voor de natuur. Het onderzoek bestond uit een literatuuronderzoek en een veldbezoek op 12 oktober 2022. In het onderzoek is zowel gekeken naar soortenbescherming als naar gebiedsbescherming. In het kader van soortenbescherming is gekeken naar de aanwezigheid van en potenties van het projectgebied voor beschermde diersoorten. In het kader van soortenbescherming is gekeken naar de gevolgen van zonnepark De Hoop voor nabijgelegen natuurgebieden, waaronder het natuurgebied 'De Wieden-Weerribben'. De resultaten van het onderzoek zijn door de ecooloog van Royal HaskoningDHV weergegeven in het rapport "Natuurtoets" van 17 oktober 2022, dat als bijlage 7 bij de ruimtelijke onderbouwing is gevoegd. De ecooloog concludeert dat door het nemen van mitigerende maatregelen kan worden voorkomen dat voor zonnepark De Hoop een natuurtoestemming nodig is. Door het verbinden van voorschriften aan de omgevingsvergunning wordt geborgd dat deze mitigerende maatregelen worden uitgevoerd. Uit het rapport – en het stikstofrapport dat is gevoegd als bijlage 6 – blijkt dat zonnepark De Hoop niet zal leiden tot negatieve gevolgen voor het natuurgebied 'De Wieden-Weerribben'. Meer hierover leest u terug in paragraaf 5.5 van de ruimtelijke onderbouwing.
2.7	<i>Woon- en leefklimaat</i> De indiener stelt dat het zonnepark voor inwoners van de gemeente een verminderd woonplezier oplevert.	Het klopt dat met de komst van zonnepark De Hoop de bestaande situatie zal veranderen. Deze verandering heeft de gemeente betrokken in haar belangenafweging. In verband hiermee merkt de gemeente op dat het

		zonneparkproject voorziet in de opwek van duurzame elektriciteit voor (onder meer) de inwoners van Steenwijkerland en omwonenden en belangstellenden de mogelijkheid biedt om financieel te participeren in het project. Deze algemene en/of collectieve belangen rechtvaardigen – naast het belang van de aanvrager – volgens het college de verandering van de bestaande situatie. Mede gelet op de inpassing van de zonneweide, ziet het college geen aanleiding voor het oordeel dat de optredende verandering van het uitzicht van de omwonenden in de weg staat aan verlening van de omgevingsvergunning. Naar het oordeel van de gemeente is geen sprake van een onaanvaardbare verandering van het woon- en leefklimaat van omwonenden of andere inwoners van de gemeente.
2.8	<i>Financiële participatie:</i> De indiener twijfelt of de gemeente kan garanderen dat het zonnepark voor een periode van 25 jaar in lokaal eigendom blijft.	Lokaal eigendom is een belangrijk streven in de energietransitie. Voor de gemeente Steenwijkerland is lokaal eigendom van belang voor het bereiken van een eerlijkere verdeling van de lusten en lasten. In het gemeentelijk beleid wordt uitgegaan van een minimum van 50% lokaal eigendom. Dit kan worden ingevuld door eigendom door inwoners, lokaal gewortelde bedrijven of een combinatie daarvan. Bij de ontwikkeling van zonnepark De Hoop wordt gestreefd naar 100% lokaal eigendom. De gemeente merkt op dat zij (financiële) participatie door en bij omwonenden simpelweg niet kan afdwingen (zie hierover de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 28 september 2022, ECLI:NL:RVS:2022:2812, r.o. 10.2). Verplichtingen over lokaal eigendom hebben dan ook het karakter van inspanningsverplichting (en dus niet van een resultaatsverplichting). In zoverre kan de gemeente ook niet garanderen dat het zonnepark altijd in lokaal eigendom zal zijn. Evenwel worden door de initiatiefnemer zeer

		veel inspanningen verricht om dit streven daadwerkelijk te bereiken. Meer informatie over deze inspanningen leest u terug in het financieel participatieplan, dat als bijlage 11 bij de ruimtelijke onderbouwing is gevoegd.
--	--	---

Conclusie

De zienswijze van indiener 2 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 3

	Zienswijze	Beantwoording
3.1	<i>Enquête:</i> De indiener geeft aan dat een enquête is uitgevoerd ten aanzien van de komst van een grootschalig zonnepark nabij Blokzijl. In deze enquête geeft meer dan 90% van de deelnemers aan tegen de komst van een dergelijk zonnepark te zijn.	De gemeente neemt de uitkomst van de enquête ter kennisneming aan. De omstandigheid van wel of geen maatschappelijke draagvlak, betekent op zichzelf nog niet dat het zonnepark wel of niet in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening (zie hierover de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 18 december 2019, ECLI:NL:RVS:2019:4209, r.o. 23.2). In het participatieplan – bijlage 10 bij de ruimtelijke onderbouwing – is uitgebreid toegelicht op welke manier en wanneer omwonenden en andere belanghebbenden zijn betrokken bij de totstandkoming van het zonneparkproject in de periode 2021 tot en met 2023. Omwonenden zijn persoonlijk (en actief) door de initiatiefnemer betrokken tijdens individuele gesprekken. Daarbij is ook gesproken over (de uitgangspunten voor) het ontwerp en de omvang van het zonnepark en de landschappelijke inpassing. De inrichting van het zonnepark en landschappelijke inpassing is meermaals aangepast naar aanleiding van de wensen die door omwonenden naar voren zijn gebracht. Het participatieproces voldoet aan de gemeentelijke participatieverordening en aan de verplichtingen die de wet daaraan stelt.

Conclusie

De zienswijze van indiener 3 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 4

	Zienswijze	Beantwoording
4.1	<i>Overgangsrecht:</i> De indiener geeft aan dat in het ontwerpbesluit niet is ingegaan op de vraag op welke wijze het besluit op grond van het overgangsrecht moet worden getoetst.	Op grond van het overgangsrecht behorend bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet blijft op de aanvraag om een omgevingsvergunning voor zonnepark De Hoop de 'oude' wet- en regelgeving van toepassing (zoals deze te gelden had op 31 december 2023). Dit volgt uit artikel 4.3, eerste lid, van de Invoeringswet Omgevingswet. Vanwege de toepassing van het oude recht beoordeelt de gemeente de aanvraag – onder meer – aan de hand van de eis van een goede ruimtelijke ordening uit artikel 2.12 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en de instructieregels uit de Omgevingsverordening Overijssel 2017.
4.2	<i>Welstand:</i> Volgens de indiener is ten onrechte geen welstandstoets uitgevoerd.	In artikel 2.10, eerste lid, aanhef en onder d, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht is bepaald dat bouwwerken van tijdelijke aard niet behoeven te worden getoetst aan de redelijke eisen van welstand. Er is geen welstandsadvies vereist voor de realisering van een tijdelijk zonnepark voor een periode van 25 jaar (dit volgt onder meer uit een uitspraak van de Rechtbank Overijssel van 18 maart 2021, ECLI:NL:RBOVE:2021:1180, r.o. 8.2).
4.3	<i>Ruimtelijke onderbouwing Royal HaskoningDHV:</i> Volgens de indiener mag de gemeente zich niet baseren op het advies van Royal HaskoningDHV.	De bestuursorganen van de gemeente mogen afgaan op het advies van een deskundige bij het nemen van besluiten, nadat zij zijn nagegaan of dit advies op zorgvuldige wijze tot stand is gekomen, de redenering daarin begrijpelijk is en de getrokken conclusies daarop aansluiten. Deze zorgvuldigheidsnorm volgt uit artikel 3:2 van de Awb voor 'niet-wettelijke' adviseurs, zoals Royal HaskoningDHV. De gemeente is tot het oordeel gekomen dat de ruimtelijke onderbouwing zorgvuldig tot stand is gekomen, de redenering daarin begrijpelijk is en de getrokken conclusies daarop aansluiten.

		De indiener maakt niet aannemelijk waarom het college en de raad niet in hun besluitvorming op de aanvraag niet mogen afgaan op het advies van Royal HaskoningDHV. Er is ook anderszins geen reden om een aanvullende deskundige in te schakelen.
4.4	<i>Beleidskader:</i> Het beleidskader "Ruimte voor zonnepanelen op (Steenwijker)land" is volgens de indiener verouderd en zou om die reden niet meer bruikbaar zijn voor de besluitvorming over zonneparkprojecten.	De gemeente deelt deze zienswijze niet. De beleidsuitgangspunten die zijn geformuleerd in het beleidskader "Ruimte voor zonnepanelen op (Steenwijker)land" zijn nog steeds voldoende actueel en derhalve bruikbaar voor de beoordeling van de aanvraag om een omgevingsvergunning voor een zonneparkproject. De zienswijze geeft geen aanleiding voor een andersluidend oordeel.
4.5	<i>Zon op dak:</i> Volgens de indiener zou niet duidelijk zijn waarom binnen het projectgebied geen mogelijkheden bestaan om op dakvlakken zonnepanelen te plaatsen.	In reactie op deze zienswijze wijst de gemeente erop dat binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig is. Om die reden is er ook geen mogelijkheid om daken te benutten voor de aanleg van zonnepanelen.
4.6	<i>Opgave zonnepanelen:</i> De opgave van 125 hectare aan zonnepanelen zou volgens de indiener worden overschreden.	Het gemeentelijk beleid over zonneparken, zoals geformuleerd in het beleidskader "Ruimte voor zonnepanelen op (Steenwijker)land", gaat uit van een opgave van 406 TJ aan grondgebonden zonnepanelen. In het beleidskader is geformuleerd dat op basis hiervan moet worden gezien of zonneparken kunnen worden toegestaan. Het vermogen van de vergunde zonneparken 'Willemsoord' (75,8 TJ) en 'Wanneperveen' (106,9 TJ) is gezamenlijk 182,7 TJ. Zonnepark De Hoop heeft een vermogen van 129,6 TJ. Hiermee komt het totaal vermogen van de zonneparken op 312,3 TJ. Daarmee blijft het maximale aantal TJ onder de maximumgrens van 406 TJ. Er is dus wel degelijk een behoefte aan de realisering van zonnepark De Hoop (om de energieambities van de gemeente te kunnen behalen).

4.7	<i>Instandhoudingstermijn:</i> Er zou geen grondslag zijn om een omgevingsvergunning te verlenen voor de realisering van een zonnepark voor de periode van 25 jaar.	Op grond van artikel 2.12, eerste lid, sub a, onder 3° van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht is het college van burgemeester en wethouders van de gemeente bevoegd om een tijdelijke omgevingsvergunning te verlenen voor een ‘buitenplanse afwijking’ voor een periode van 25 jaar. De zienswijze geeft geen aanleiding voor het oordeel dat een toestemming voor een periode van 25 jaar hier niet in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening. Voor de goede orde merkt de gemeente op dat ook de provincie (in de Omgevingsverordening Overijssel 2017) uitgaat van de mogelijkheid om zonneparken toe te staan voor een periode van 25 jaar.
4.8	<i>Provinciaal beleid:</i> De aanvraag past volgens de indiener niet binnen de uitgangspunten van het huidige provinciaal beleid.	In de zienswijze is niet verduidelijkt waarom de gemeente onvoldoende rekening zou hebben gehouden met het beleid de provincie Overijssel over het toestaan van grondgebonden zonneparken. Hierover merkt de gemeente bovenal op dat de provincie Overijssel geen grondgebonden zonneparken verbiedt. Volgens de beleidsuitgangspunten van de provincie Overijssel is de realisering van zonneparken op landbouwgrond toegestaan. Hoewel “zon op landbouwgrond” de minst gewenste keuze is voor de plaatsing van zonnepanelen, blijft het volgens de provincie Overijssel een (gekozen) optie om zonnepanelen toe te staan op landbouwgrond, als gemotiveerd wordt waarom de zonnepanelen niet elders kunnen worden toegestaan. Met de voorwaarden waaronder zonneparken kunnen worden toegestaan is in dit geval voldoende rekening gehouden (ter vergelijking verwijst de gemeente naar de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 27 september 2023, ECLI:NL:RVS:2023:3624, r.o. 14.3). Daarover het volgende. De provincie Overijssel heeft op 21 april 2020 de “Handreiking zonnevelden” vastgesteld

		(online: www.overijssel.nl/media/gp3ff5qw/handreiking-zonnevelden_gec-ext.pdf). Met deze handreiking geeft de provincie richting aan de ontwikkeling van nieuwe zonneparken in de groene omgeving als aanvulling op de provinciale instructieregels over zonneparken, die zijn opgenomen in artikel 2.1.8.2 van de Omgevingsverordening Overijssel 2017. In paragraaf 4.2 van de ruimtelijke onderbouwing is gemotiveerd toegelicht dat zonnepark De Hoop in overeenstemming is met het provinciaal beleid en de provinciale instructieregels over zonneparken. De zienswijze geeft geen aanleiding voor een andersluidend oordeel. De aanvraag is afgestemd met de provincie. Daarbij heeft de provincie aangegeven dat de nieuwe provinciale regels over zonneparken niet zullen gelden voor zonnepark De Hoop. De aanvraag voor zonnepark De Hoop is ingediend voordat het voorbereidingsbesluit van provinciale staten van Overijssel over nieuwe regels voor zonneparken in werking is getreden. Dit voorbereidingsbesluit is om die reden niet van toepassing op de aanvraag. De gemeente merkt op dat de provincie geen zienswijze naar voren heeft gebracht tegen het ontwerpbesluit en dus klaarblijkelijk geen reden ziet om te twifelen aan de overeenstemming met de provinciale (instructie)regels. De zienswijze van de indiener geeft geen aanknopingspunten voor het oordeel dat zonnepark De Hoop niet voldoet aan de toepasselijke provinciale regels over het toestaan van zonneparken op landbouwgrond.
4.9	<i>Lusten en lasten:</i> Het verdelen van de lusten en lasten is geen ruimtelijk criterium. De gemeente zou in strijd met de wet handelen door deze voorwaarde te stellen aan zonnepark De Hoop.	De gemeente volgt niet waarom de indiener zich keert tegen het beleidsuitgangspunt. Met het beleidsuitgangspunt van het verdelen van “de lusten en lasten” zorgt de gemeente ervoor dat omwonenden van zonnepark De Hoop (mee)profiteren van de ontwikkeling van het zonnepark. Dat een zonnepark oog moet

		hebben voor de omgeving is van belang voor de omwonenden en daarom ruimtelijk relevant. De gemeente handelt hier niet in strijd met de wet.
4.10	<i>Participatie</i> De indiener stelt dat geen juiste participatie heeft plaatsgevonden.	Zie beantwoording onder 1.3.
4.11	<i>Overige opmerkingen:</i> De indiener plaatst enkele overige opmerkingen. Deze zienswijzen worden ter kennisgeving met de gemeente gedeeld.	De gemeente neemt deze opmerkingen ter kennisneming aan. In dit kader wijst de gemeente erop dat de opmerkingen betrekking hebben op onderwerpen die in beantwoording van andere zienswijzen zijn meegenomen.

Conclusie

De zienswijze van indiener 4 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 5

	Zienswijze	Beantwoording
5.1	<i>Voorrang zon op dak:</i> De indiener geeft aan dat zonnepanelen geplaatst moeten worden op dak en niet op land.	De gemeente heeft bij de beoordeling van de aanvraag gekeken naar de mogelijkheden van de plaatsing van zonnepanelen op andere locaties met toepassing van de 'zonneladder'. Volgens de zonneladder is weliswaar "zon op landbouwgrond" de minst gewenste keuze, maar is het een (gekozen) optie om zonnepanelen toe te staan op landbouwgrond als gemotiveerd wordt waarom de zonnepanelen niet elders kunnen worden toegestaan. Volgens de zonneladder is het niet vereist dat eerst daadwerkelijk alle mogelijkheden op eerdere treden van de zonneladder (feitelijk) zijn benut. Het gaat erom dat deugdelijk gemotiveerd wordt dat behoefte is aan een zonnepark op landbouwgrond, omdat onvoldoende ruimte aanwezig is op locaties die behoren tot eerdere treden van de zonneladder (zo volgt uit de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 27 september 2023, ECLI:NL:RVS:2023:3624, r.o. 14.3). Aan deze motiveringseis is hier voldaan. Op pagina's 3 en 4 van het beleidskader "Ruimte voor zonnepanelen op (Steenwijker)land" is een analyse opgenomen, waarin gemotiveerd is toegelicht dat naast het opwekken van zonne-energie op daken en binnen stedelijk gebied circa 125 hectare aan grondgebonden zonneparken (406 TJ) in trede 3 noodzakelijk is om de gemeentelijke duurzaamheidsambities te kunnen behalen. Hieruit volgt dat de gemeente haar duurzaamheidsambities niet zou kunnen behalen zonder het toestaan van grondgebonden zonneparkprojecten, zoals zonnepark De Hoop. Er is daarmee geen aanleiding om te twijfelen aan de behoefte aan realisering van zonnepark De Hoop. Van strijdigheid met de zonneladder is geen sprake.

5.2	<i>Locatiekeuze:</i> Volgens de indiener is de locatiekeuze niet goed gemotiveerd. De indiener is van oordeel dat de gronden behouden moeten blijven als 'landbouwgronden'.	Het zonnepark past binnen het gemeentelijk onderzoek naar de geschiktheid van locaties voor zonneparken. Op 21 mei 2019 heeft de raad het beleidskader "Ruimte voor zonnepanelen op (Steenwijker)land" vastgesteld (online terug te vinden via de gemeentelijke website: www.steenwijkerland.nl/Inwoners/Duurzaam_Steenwijkerland/Gemeentelijk_beleid). Dit beleidskader is opgesteld om helder te krijgen "waar" en "hoe" zonnepanelen op land mogelijk zijn. Daarbij is zorgvuldig gekeken welke locatie geschikt zijn voor de realisering van zonneparkprojecten en welke niet. Op de kaart 'ruimte voor zonnepanelen op (Steenwijker)land' heeft de raad verduidelijkt waar (onder verschillende voorwaarden) zonneparkprojecten kunnen worden toegestaan. Het zonnepark is gelegen binnen gebied 5, 'overig gebied'. Binnen dit gebied zijn zonneparken toegestaan, mits de mogelijkheden om dakvlak(ken) of ruimte binnen bouwvlak(ken) te benutten voor zonnepanelen worden meegenomen. Dit laatste is gebeurd. Binnen dit project(gebied) zijn geen mogelijkheden om op dakvlakken van bebouwing zonnepanelen te plaatsen. Meer hierover leest u terug in paragraaf 4.3.2 van de ruimtelijke onderbouwing bij de aanvraag. Over de locatiekeuze merkt de gemeente op dat het aan een aanvrager is om de projectlocatie te kiezen waarop zijn aanvraag betrekking heeft. Het is niet aan de gemeente om een locatie voor een zonneparkproject aan te dragen (zo volgt uit de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 23 maart 2022, ECLI:NL:RVS:2022:844, r.o. 10.2). Als een project(locatie) op zichzelf aanvaardbaar is, kan het bestaan van een alternatief alleen tot weigering van een aangevraagde omgevingsvergunning leiden vanwege het bestaan van alternatieven, als vooraf duidelijk is dat dit alternatief tot een gelijkwaardig
-----	---	--

		resultaat zal leiden en voor derden aanmerkelijk minder bezwaren oplevert (zo volgt uit de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 1 februari 2023, ECLI:NL:RVS:2023:415, r.o. 5.1). Die situatie doet zich hier niet voor. Zonnepark De Hoop is niet gesitueerd op vruchtbare landbouwgronden. Op pagina's 6, 16 en 17 van het landschapsplan – bijlage 8 bij de ruimtelijke onderbouwing – is toegelicht dat de landbouwkundige waarde van de gronden van het projectgebied zeer beperkt is, ondanks de geoptimaliseerde verkaveling en de goede draagkracht. De ingepolderde strandvlakten en strandwallen zijn droge, voedselarme zandgronden. De gronden zijn vorige eeuw ontgonnen en hebben in de korte tijd slechts beperkte bodemvorming gehad. Om voldoende water beschikbaar te hebben voor de landbouwteelten en/of de graslanden moet er het gehele jaar water aangevoerd worden. Daarbij is de bodem zo voedselarm dat intensieve bemesting vereist is om productie van gewassen en/of gras te verkrijgen.
5.3	<i>Participatie:</i> Volgens de indiener is het participatietraject niet goed doorlopen.	Zie beantwoording onder 1.3.
5.4	<i>Rijksbeleid en provinciaal beleid:</i> Volgens de indiener mag de gemeente geen zonneparken op landbouwgronden meer toestaan vanwege de Kamerbrief van de demissionair Minister voor Klimaat en Energie van 6 juli 2023 ('Zonnebrief'). De indiener stelt hiernaast dat de provincie Overijssel het aanleggen van grote zonneparken op landbouwgrond niet toestaat. Hiermee zou onvoldoende rekening zijn gehouden bij het ontwerpbesluit tot het verlenen van een omgevingsvergunning.	Zie beantwoording onder 2.1.

5.5	<i>Congestie op het elektriciteitsnet:</i> De indiener geeft aan gevolgen te ondervinden van de ‘congestieproblematiek’ op het elektriciteitsnet. Door spanningsproblemen en een gebrek aan capaciteit op het elektriciteitsnet is er weinig ruimte voor de indiener om stroom door middel van zonnepanelen terug te leveren het elektriciteitsnet. De indiener geeft aan dat het onterecht voelt dat zonnepark De Hoop rendabel duurzame elektriciteit kan leveren aan het stroomnet, terwijl de zonnepanelen van de indiener zichzelf niet meer terugverdienen.	Zie beantwoording onder 2.2.
5.6	<i>Openheid van het landschap:</i> Volgens de indiener zal het open karakter van de landschappelijke zone ‘De Uiterdijken’ verloren gaan door de komst van het zonnepark.	Zie beantwoording onder 2.5.
5.7	<i>Financiële participatie:</i> Er zijn volgens de indiener onvoldoende garanties dat omwonenden financieel kunnen participeren in zonnepark De Hoop.	Lokaal eigendom is een belangrijk streven in de energietransitie. Voor de gemeente Steenwijkerland is lokaal eigendom van belang voor het bereiken van een eerlijkere verdeling van de lusten en lasten. In het gemeentelijk beleid wordt uitgegaan van een minimum van 50% lokaal eigendom. Dit kan worden ingevuld door eigendom door inwoners, lokaal gewortelde bedrijven of een combinatie daarvan. Bij de ontwikkeling van zonnepark De Hoop wordt gestreefd naar 100% lokaal eigendom. De gemeente merkt op dat zij (financiële) participatie door en bij omwonenden simpelweg niet kan afdwingen (zie hierover de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 28 september 2022, ECLI:NL:RVS:2022:2812, r.o. 10.2). Verplichtingen over lokaal eigendom hebben dan ook het karakter van inspanningsverplichting (en dus niet van een resultaatsverplichting). In zoverre kan de

		gemeente ook niet garanderen dat het zonnepark altijd in lokaal eigendom zal zijn. Evenwel worden door de initiatiefnemer zeer veel inspanningen verricht om dit streven daadwerkelijk te bereiken. Meer informatie over deze inspanningen leest u terug in het financieel participatieplan, dat als bijlage 11 bij de ruimtelijke onderbouwing is gevoegd. Naar het oordeel van de gemeente zijn deze inspanningen voldoende uitgewerkt. De gemeente ziet in de zienswijze van de indiener geen reden voor het oordeel dat de indiener zich onvoldoende zou inspannen voor het bereiken van voldoende financiële participatie door omwonenden.
--	--	---

Conclusie

De zienswijze van indiener 5 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 6

	Zienswijze	Beantwoording
6.1	<i>Locatiekeuze:</i> De indiener geeft aan het onwenselijk te vinden dat een zonnepark wordt gerealiseerd nabij de gemeentegrens met de gemeente Noordoostpolder.	Zie beantwoording onder 1.1.
6.2	<i>Landschappelijke kwaliteit</i> De indiener stelt dat het zonnepark zal leiden tot een inbreuk op de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten.	Zie beantwoording onder 2.5.
6.3	<i>Precedentwerking:</i> De indiener geeft aan dat medewerking aan zonnepark De Hoop kan betekenen dat andere initiatiefnemers vergelijkbare initiatieven te starten. Gelet op de projectlocatie vindt de indiener dit niet wenselijk.	De gemeente merkt op dat alle aanvragen op de eigen merites worden beoordeeld. Dat zonnepark De Hoop in overeenstemming is met de eis van een goede ruimtelijke ordening, betekent nadrukkelijk op zichzelf nog niet dat dit ook geldt voor andere zonneparkprojecten in het buitengebied van Steenwijkerland. Hier komt bij dat de gemeente in haar beleid heeft aangegeven dat maximaal 125 hectare (406 TJ) aan grondgebonden zonnepanelen kunnen worden toegestaan. Gelet hierop is de vrees op een precedentwerking niet terecht.
6.4	<i>Uitvoerbaarheid:</i> De indiener geeft aan te twijfelen of zonnepark De Hoop kan worden aangesloten op het elektriciteitsnet.	Zie beantwoording onder 2.3.

Conclusie

De zienswijze van indiener 6 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 7

	Zienswijze	Beantwoording
7.1	<i>Rijksbeleid en provinciaal beleid:</i> Volgens de indiener mag de gemeente geen zonneparken op landbouwgronden meer toestaan vanwege de Kamerbrief van de demissionair Minister voor Klimaat en Energie van 6 juli 2023 ('Zonnebrief'). De indiener stelt hiernaast dat de provincie Overijssel het aanleggen van grote zonneparken op landbouwgrond niet toestaat. Hiermee zou onvoldoende rekening zijn gehouden bij het ontwerpbesluit tot het verlenen van een omgevingsvergunning.	Zie beantwoording onder 2.1.
7.2, 7.6 en 7.7	<i>Gevolgen voor de omgeving.</i> De indiener stelt dat het zonnepark zal leiden tot horizonvervuiling en dat dit in strijd is met de milieueffectenrapportage die is opgesteld in het kader van het omgevingsplan voor de gemeente Steenwijkerland. Hiernaast stelt de indiener dat het zonnepark een onaanvaardbare afbreuk zal doen aan de cultuurhistorische waarden en het open landschap. Het gebied (en de omgeving) zou degraderen volgens de indiener.	Het zonnepark zal niet leiden tot een onaanvaardbare 'horizonvervuiling' of onaanvaardbare afbreuk aan de cultuurhistorische waarden en het open landschap. In het landschapsplan – bijlage 8 bij de ruimtelijke onderbouwing – is toegelicht op welke manier bij de inrichting van het zonnepark rekening is gehouden met de aanwezige cultuurhistorische waarden en de beleving van de openheid van het projectgebied en de omgeving. Hoewel de landschappelijke inrichting van het zonnepark voorkomt dat omwonenden het zonnepark zullen zien vanuit hun woningen, blijft het weidse zicht vanuit de Uiterdijkenweg en Kuinderdijk behouden, dankzij de maatregelen die worden getroffen. Meer hierover leest u terug in paragrafen 4.2 en 4.3 van het landschapsplan. Naar het oordeel van de gemeente is bij de inrichting van het zonnepark voldoende rekening gehouden met het belang van het behoud van het zicht op de aanwezige cultuurhistorische waarden. De zienswijze van de indiener geeft geen aanleiding voor een andersluidend oordeel.

		De gemeente merkt op dat de milieueffectenrapportage die is opgesteld in het kader van het omgevingsplan voor de gemeente Steenwijkerland geen onderdeel is van het beoordelingskader voor de aanvraag om een omgevingsvergunning voor zonnepark De Hoop.
7.3	<i>Gelijkheidsbeginsel</i> De indiener geeft aan dat de gemeente in strijd handelt met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur door wél medewerking te verlenen aan zonnepark De Hoop, maar niet aan het zonnepark Eesveen.	De gemeente merkt op dat alle aanvragen op de eigen merites worden beoordeeld. Dat zonnepark De Hoop in overeenstemming is met de eis van een goede ruimtelijke ordening, betekent nadrukkelijk op zichzelf nog niet dat dit ook geldt voor andere zonneparkprojecten in het buitengebied van Steenwijkerland. Er is geen sprake van een 'gelijk geval' tussen zonnepark De Hoop en het zonnepark Eesveen. De indiener verduidelijkt ook niet waarom de gemeente zonnepark De Hoop anders zou beoordelen dan is gedaan bij zonnepark Eesveen. Van strijd met de beginselen van behoorlijk bestuur is geen sprake.
7.4	<i>Zonneladder:</i> De indiener geeft aan dat zonnepanelen geplaatst moeten worden op dak en niet op land.	Zie beantwoording onder 5.1.
7.5	<i>Vruchtbaarheid landbouwgronden</i> De indiener stelt dat het projectgebied is gesitueerd op productieve vruchtbare landbouwgrond. Volgens de indiener moet de gemeente een herbeoordeling laten uitvoeren.	Zonnepark De Hoop is niet gesitueerd op vruchtbare landbouwgronden. Op pagina's 6, 16 en 17 van het landschapsplan – bijlage 8 bij de ruimtelijke onderbouwing – is toegelicht dat de landbouwkundige waarde van de gronden van het projectgebied zeer beperkt is, ondanks de geoptimaliseerde verkaveling en de goede draagkracht. De ingepolderde strandvlakten en strandwallen zijn droge, voedselarme zandgronden. De gronden zijn vorige eeuw ontgonnen en hebben in de korte tijd slechts beperkte bodemvorming gehad. Om voldoende water beschikbaar te hebben voor de landbouwteelten en/of de graslanden moet er het gehele jaar water aangevoerd worden.

		Daarbij is de bodem zo voedselarm dat intensieve bemesting vereist is om productie van gewassen en/of gras te verkrijgen. De zienswijze van de indiener geeft geen aanleiding om een herbeoordeling te laten uitvoeren.
7.8	<i>Enquête:</i> De indiener geeft aan dat de gemeente ten onrechte geen enquête heeft uitgevoerd ten aanzien van de komst van een grootschalig zonnepark nabij Blokzijl. Hierdoor zou het onduidelijk zijn of er daadwerkelijk draagvlak zou zijn onder de inwoners van Blokzijl voor zonnepark De Hoop.	Het uitvoeren van een enquête is niet verplicht (maar is wel degelijk gebeurd). Volgens de gemeente is voorzien in meer dan voldoende participatiemogelijkheden bij de totstandkoming van het plan. In het participatieplan – bijlage 10 bij de ruimtelijke onderbouwing – is uitgebreid toegelicht op welke manier en wanneer omwonenden en andere belanghebbenden zijn betrokken bij de totstandkoming van het zonneparkproject in de periode 2021 tot en met 2023. Omwonenden zijn persoonlijk (en actief) door de initiatiefnemer betrokken tijdens individuele gesprekken. Daarbij is ook gesproken over (de uitgangspunten voor) het ontwerp en de omvang van het zonnepark en de landschappelijke inpassing. De inrichting van het zonnepark en landschappelijke inpassing is meermaals aangepast naar aanleiding van de wensen die door omwonenden naar voren zijn gebracht. De inspraak ('procesparticipatie') voldoet verder aan de verplichtingen die de wet daaraan stelt. Het plan is voorbereid met toepassing van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht. De inwoners van de gemeente Steenwijkerland zijn in de gelegenheid geweest een zienswijze naar voren te brengen over het (ontwerp van het) bestemmingsplan. Er bestaat voor de gemeente geen andere wettelijke verplichting om voorafgaand aan de planvaststelling in overleg te treden over de plannen van de initiatiefnemer (dit blijkt bijvoorbeeld uit de uitspraak van de Voorzieningenrechter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 22 februari 2023, ECLI:NL:RVS:2023:699, r.o. 5.3).

		Verder geldt dat het ontbreken van draagvlak geen dragend argument kan zijn voor het weigeren van een omgevingsvergunning. De omstandigheid dat geen maatschappelijke draagvlak zou bestaan (als dit zou kloppen), betekent op zichzelf nog niet dat het zonnepark niet in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening (zie hierover de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 18 december 2019, ECLI:NL:RVS:2019:4209, r.o. 23.2).
7.9 en 7.10	<i>Lasten en lusten:</i> Volgens de indiener worden de lasten en lusten van de komst van zonnepark De Hoop niet evenredig verdeeld. In verband daarmee wijst de indiener op de aansluiting van het zonnepark op het onderstation nabij Luttelgeest (in de gemeente Noordoostpolder).	Het klopt dat de omwonenden door de komst van het zonnepark niet direct goedkopere elektriciteit kunnen afnemen. Dat komt omdat het elektriciteitsnet een open netwerk is. Verder is de prijs van elektriciteit voor omwonenden afhankelijk van de afspraken die zij hebben gemaakt met hun energieleverancier. De gemeente merkt op dat omwonenden niet alleen de lasten, maar ook de lusten kunnen ondervinden van zonnepark De Hoop, aangezien zij de mogelijkheid hebben om financieel te profiteren van de ontwikkeling van het zonnepark. Meer informatie over de mogelijkheid voor 'financiële participatie' leest u terug in het financieel participatieplan, dat als bijlage 11 bij de ruimtelijke onderbouwing is gevoegd. Van een onevenredige verdeling van de lasten en de lusten is geen sprake. De gemeente volgt de indiener niet in de redenering dat zij, of de inwoners van de gemeente Steenwijkerland, zouden (mee)profiteren van een aansluiting op een onderstation dat is gelegen binnen de eigen gemeente.
7.11	<i>Congestie op het elektriciteitsnet:</i> De indiener wijst op de 'congestieproblematiek' op het elektriciteitsnet. Door	De gemeente neemt deze zienswijze ter kennisneming aan. De congestieproblematiek voor andere zonnepanelen-projecten levert geen reden op om de aanvraag om een

	spanningsproblemen en een gebrek aan capaciteit op het elektriciteitsnet is er weinig ruimte voor de indiener om stroom door middel van zonnepanelen terug te leveren het elektriciteitsnet. Ondernemers en particulieren zouden niet kunnen aansluiten.	omgevingsvergunning voor zonnepark De Hoop te weigeren. De aansluiting van zonnepark De Hoop op het elektriciteitsnet is een 'uitvoeringsaspect'. Volgens vaste rechtspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State kan een uitvoeringsaspect slechts leiden tot een weigering van een aanvraag, als het op voorhand aannemelijk is dat het project waarop de aanvraag betrekking heeft niet kan worden uitgevoerd binnen de beoogde periode. Deze situatie doet zich hier niet voor. Zonnepark De Hoop kan op het elektriciteitsnet worden aangesloten. Voor zonnepark De Hoop is een aansluiting gereserveerd op het onderstation in Luttelgeest. Dit is nader toegelicht op pagina 7 van de ruimtelijke onderbouwing en pagina 34 van het participatieverslag (dat als bijlage 8 bij de ruimtelijke onderbouwing is gevoegd). De indiener verduidelijkt ook niet waarom zonnepark De Hoop niet kan worden aangesloten op het elektriciteitsnet. De zienswijze van de indiener geeft ook anderszins geen aanleiding voor het oordeel dat de gemeente op voorhand in redelijkheid moet inzien dat zonnepark De Hoop niet kan worden uitgevoerd binnen de beoogde periode.
7.12	<i>Waardeverlies:</i> De indiener geeft aan te vrezen voor een negatieve impact van de komst van zonnepark De Hoop voor de verkoopbaarheid van de eigen woning.	Zie beantwoording onder 1.5.
7.13 en 7.16	<i>Gezondheid</i> Volgens de indiener zal zonnepark De Hoop leiden tot onaanvaardbare gezondheidsgevolgen, mede vanwege de lichtschittering als gevolg van het zonnepark.	Er is geen sprake van een onaanvaardbaar gezondheidsrisico. In een zonnepark is het belangrijk dat zo veel mogelijk licht door de zonnepanelen wordt opgenomen en wordt omgezet in elektrische energie. De absorptie van zonlicht dient zo hoog mogelijk te zijn terwijl de reflectie van zonlicht zo laag mogelijk dient te zijn. De zonnepanelen zijn voorzien

	van een antireflectiecoating om dit te bewerkstelligen. Hierdoor zijn zonnepanelen minder reflecterend en schitteren minder dan bijvoorbeeld een standaard raam. Op verzoek van de initiatiefnemer heeft adviesbureau ROM-3D een schitteringsonderzoek uitgevoerd. Hier is gekeken naar reflectie richting de woningen en het wegverkeer aangrenzend aan het gebied. Voor woningen is onderzoek gedaan naar schittering op ooghoogte op de begane grond en op de 1e verdieping. Voor het wegverkeer is gekeken naar ooghoogtes van automobilisten en vrachtwagenchauffeurs op de Kuinderdijk en N333 (Marknesserweg) in beide rijrichtingen. ROM-3D concludeert dat met de aanleg van de dijk met een hoogte van 1,5 met daar bovenop struweel met een hoogte van minimaal 2,75 meter, alle invloed van reflectie in de vorm van schittering wordt tegen gegaan. Omwonenden en wegverkeer zullen dus geen hinder ondervinden van reflectie afkomstig van zonnepark De Hoop. ROM-3D concludeert daarnaast, dat als de landschappelijke inpassing door dijk en struweel niet gerealiseerd zou worden, het optreden van reflectie zeer beperkt zal zijn en er zich nauwelijks hinder zal voordoen. De mogelijke hinder zou zich in dat geval alleen voordoen gedurende de lente- en zomerperiode en zich beperken tot maximaal 10 minuten in de vroege ochtend langs de Uiterdijkenweg en maximaal 15 minuten in de avond langs de Kuinderdijk. Ook komt de reflectie met name uit de richting waar de zon op dat moment staat. Als men hinder ondervindt van de reflectie dan is de kans groot dat de zon dezelfde hinder veroorzaakt. De mate van hinder van het directe zonlicht is vele malen groter dan de mate van hinder van de reflectie. In de winterperiode is er geen risico
--	--

		op reflectie op de hoogte van de woningen en wegverkeer. Aanvullend hierop dient opgemerkt te worden dat de struweelhaag zal bestaan uit een combinatie van Sleedoorn, Gelderse roos en Vuilboom. Dit creëert een dik begroeid takkenstelsel, waardoor de zonneweide zelfs in de winterperiode aan het oog onttrokken zal worden. Ook anderszins zijn geen gezondheidsgevolgen door de komst van zonnepark De Hoop te verwachten. De afstand tussen het zonnepark en woningen is zodanig groot, dat geluid- en stralingsgevolgen voor deze woningen (en de tuinen ervan) niet waarneembaar zijn en geen gezondheidsgevolgen kunnen hebben.
7.14	<i>Financiële participatie:</i> De indiener twijfelt of de gemeente kan garanderen dat het zonnepark voor een periode van 25 jaar in lokaal eigendom blijft.	Zie beantwoording onder 2.8.
7.15	<i>Gevolgen natuur:</i> De indiener stelt dat zonnepark De Hoop onaanvaardbare gevolgen zal hebben voor de beschermde diersoorten in het nationaal park 'Weerribben/Wieden'.	Zie beantwoording onder 2.6.
7.17	<i>Woon- en leefklimaat</i> De indiener stelt dat zonnepark De Hoop leidt tot een onaanvaardbare verandering van het uitzicht vanuit de woning van omwonenden.	Het klopt dat met de komst van zonnepark De Hoop de bestaande situatie zal veranderen (en mogelijk ook het zicht van de indiener vanuit de eerste verdieping van de woning van de indiener). Deze verandering heeft de gemeente betrokken in haar belangenafweging. In verband hiermee merkt de gemeente op dat het zonneparkproject voorziet in de opwek van duurzame elektriciteit voor (onder meer) de inwoners van Steenwijkerland en omwonenden en belangstellenden de mogelijkheid biedt om financieel te participeren in het project. Deze

		algemene en/of collectieve belangen rechtvaardigen – naast het belang van de aanvrager – volgens het college de verandering van de bestaande situatie. Mede gelet op de inpassing van de zonneweide, ziet het college geen aanleiding voor het oordeel dat de optredende verandering van het uitzicht van de omwonenden in de weg staat aan verlening van de omgevingsvergunning. Naar het oordeel van de gemeente is geen sprake van een onaanvaardbare verandering van het woon- en leefklimaat van omwonenden of andere inwoners van de gemeente.
7.18	<i>Brandveiligheid en CO₂-uitstoot</i> De indiener stelt dat het gebruik van niet-Europese materialen leidt risico op brandgevaar en een aanzienlijke uitstoot van CO₂.	De zienswijze geeft geen grond voor het oordeel dat sprake is van een onaanvaardbaar risico op brand. De constructieve veiligheid en brandveiligheid is beoordeeld aan de hand van de normen uit het Bouwbesluit 2012. Aan deze normen voldoet het zonnepark. De indiener maakt ook niet duidelijk, laat staan aannemelijk, waarom de brandveiligheid verkeerd door de gemeente zou zijn beoordeeld. De CO₂-uitstoot die het gevolg is van de realisering van zonnepark De Hoop levert geen ruimtelijk relevante reden op om de omgevingsvergunning niet te verlenen. Hoewel de realisering van zonnepark De Hoop gepaard gaat met een zekere CO₂-emissie ('grijze elektriciteit'), zal het zonnepark zelf duurzame elektriciteit produceren ('groene elektriciteit').

Conclusie

De zienswijze van indiener 7 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 8

	Zienswijze	Beantwoording
8.1	<i>Brandveiligheid</i> Volgens de indiener is er een risico dat brand zal ontstaan in het projectgebied met de komst van zonnepark De Hoop, mede vanwege het gebruik van niet-Europese materialen. De indiener geeft aan dat een dergelijke brand grote gevolgen zal hebben voor mens en dier.	De zienswijze geeft geen grond voor het oordeel dat sprake is van een onaanvaardbaar risico op brand. De constructieve veiligheid en brandveiligheid is beoordeeld aan de hand van de normen uit het Bouwbesluit 2012. Aan deze normen voldoet het zonnepark. De indiener maakt ook niet duidelijk, laat staan aannemelijk, waarom de brandveiligheid verkeerd door de gemeente zou zijn beoordeeld.
8.2	<i>Waardeverlies:</i> De indiener geeft aan te vrezen voor een negatieve impact van de komst van zonnepark De Hoop voor de verkoopbaarheid van de eigen woning.	Zie beantwoording onder 1.5.
8.3	<i>Vruchtbaarheid landbouwgronden</i> De indiener stelt dat het projectgebied is gesitueerd op productieve vruchtbare landbouwgrond. Volgens de indiener moet de gemeente een herbeoordeling laten uitvoeren.	Zie beantwoording onder 7.5.
8.4	<i>Congestie op het elektriciteitsnet:</i> De indiener wijst op de 'congestieproblematiek' op het elektriciteitsnet. Door spanningsproblemen en een gebrek aan capaciteit op het elektriciteitsnet is er weinig ruimte voor de indiener om stroom door middel van zonnepanelen terug te leveren het elektriciteitsnet. Ondernemers en particulieren zouden niet kunnen aansluiten.	Zie beantwoording onder 7.11.
8.5	<i>Woon- en leefklimaat</i> De indiener stelt dat zonnepark De Hoop leidt tot een onaanvaardbare verandering van het uitzicht vanuit de woning van omwonenden.	Zie beantwoording onder 7.17.

8.6 en 8.9	<i>Gevolgen voor de omgeving.</i> De indiener stelt dat het zonnepark zal leiden tot horizonvervuiling en dat dit in strijd is met de milieueffectenrapportage die is opgesteld in het kader van het omgevingsplan voor de gemeente Steenwijkerland. Hiernaast stelt de indiener dat het zonnepark een onaanvaardbare afbreuk zal doen aan de cultuurhistorische waarden en het open landschap. Het gebied (en de omgeving) zou degraderen volgens de indiener.	Zie beantwoording onder 7.2.
8.7	<i>Financiële participatie:</i> De indiener twijfelt of de gemeente kan garanderen dat het zonnepark voor een periode van 25 jaar in lokaal eigendom blijft. Volgens de indiener moet de initiatiefnemer de toezeggingen over financiële participatie ten aller tijde moet nakomen, dus ook als het zonnepark om welke reden dan ook (tijdelijk) geen opbrengsten genereert en ook bij een eventuele doorverkoop van het zonnepark.	Lokaal eigendom is een belangrijk streven in de energietransitie. Voor de gemeente Steenwijkerland is lokaal eigendom van belang voor het bereiken van een eerlijkere verdeling van de lusten en lasten. In het gemeentelijk beleid wordt uitgegaan van een minimum van 50% lokaal eigendom. Dit kan worden ingevuld door eigendom door inwoners, lokaal gewortelde bedrijven of een combinatie daarvan. Bij de ontwikkeling van zonnepark De Hoop wordt gestreefd naar 100% lokaal eigendom. De gemeente merkt op dat zij (financiële) participatie door en bij omwonenden simpelweg niet kan afdwingen (zie hierover de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 28 september 2022, ECLI:NL:RVS:2022:2812, r.o. 10.2). Verplichtingen over lokaal eigendom hebben dan ook het karakter van inspanningsverplichting (en dus niet van een resultaatsverplichting). In zoverre kan de gemeente ook niet garanderen dat het zonnepark altijd in lokaal eigendom zal zijn. Evenwel worden door de initiatiefnemer zeer veel inspanningen verricht om dit streven daadwerkelijk te bereiken. Meer informatie over deze inspanningen leest u terug in het financieel participatieplan, dat als bijlage 11 bij de ruimtelijke onderbouwing is gevoegd.

		Kort en goed, kan de gemeente financiële participatie en toezeggingen niet afdwingen door het verbinden van voorschriften aan de omgevingsvergunning.
8.8	<i>Rijksbeleid en provinciaal beleid:</i> Volgens de indiener mag de gemeente geen zonneparken op landbouwgronden meer toestaan vanwege de Kamerbrief van de demissionair Minister voor Klimaat en Energie van 6 juli 2023 ('Zonnebrief'). De indiener stelt hiernaast dat de provincie Overijssel het aanleggen van grote zonneparken op landbouwgrond niet toestaat. Hiermee zou onvoldoende rekening zijn gehouden bij het ontwerpbesluit tot het verlenen van een omgevingsvergunning.	Zie beantwoording onder 2.1.
8.10	<i>Gelijkheidsbeginsel</i> De indiener geeft aan dat de gemeente in strijd handelt met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur door wél medewerking te verlenen aan zonnepark De Hoop, maar niet aan het zonnepark Eesveen.	Zie beantwoording onder 7.3.
8.11	<i>Zonneladder:</i> De indiener geeft aan dat zonnepanelen geplaatst moeten worden op dak en niet op land.	Zie beantwoording onder 5.1.
8.12	<i>Enquête:</i> De indiener geeft aan dat de gemeente ten onrechte geen enquête heeft uitgevoerd ten aanzien van de komst van een grootschalig zonnepark nabij Blokzijl. Hierdoor zou het onduidelijk zijn of er daadwerkelijk draagvlak zou zijn onder de inwoners van Blokzijl voor zonnepark De Hoop.	Zie beantwoording onder 7.8.

8.13 en 8.14	<i>Lasten en lusten:</i> Volgens de indiener worden de lasten en lusten van de komst van zonnepark De Hoop niet evenredig verdeeld. In verband daarmee wijst de indiener op de aansluiting van het zonnepark op het onderstation nabij Luttelgeest (in de gemeente Noordoostpolder).	Zie beantwoording onder 7.9.
8.15	<i>Financiële participatie:</i> De indiener twijfelt of de gemeente kan garanderen dat het zonnepark voor een periode van 25 jaar in lokaal eigendom blijft. Volgens de indiener moet de initiatiefnemer de toezeggingen over financiële participatie ten aller tijde moet nakomen, dus ook als het zonnepark om welke reden dan ook (tijdelijk) geen opbrengsten genereert en ook bij een eventuele doorverkoop van het zonnepark.	Lokaal eigendom is een belangrijk streven in de energietransitie. Voor de gemeente Steenwijkerland is lokaal eigendom van belang voor het bereiken van een eerlijkere verdeling van de lusten en lasten. In het gemeentelijk beleid wordt uitgegaan van een minimum van 50% lokaal eigendom. Dit kan worden ingevuld door eigendom door inwoners, lokaal gewortelde bedrijven of een combinatie daarvan. Bij de ontwikkeling van zonnepark De Hoop wordt gestreefd naar 100% lokaal eigendom. De gemeente merkt op dat zij (financiële) participatie door en bij omwonenden simpelweg niet kan afdwingen (zie hierover de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 28 september 2022, ECLI:NL:RVS:2022:2812, r.o. 10.2). Verplichtingen over lokaal eigendom hebben dan ook het karakter van inspanningsverplichting (en dus niet van een resultaatsverplichting). In zoverre kan de gemeente ook niet garanderen dat het zonnepark altijd in lokaal eigendom zal zijn. Evenwel worden door de initiatiefnemer zeer veel inspanningen verricht om dit streven daadwerkelijk te bereiken. Meer informatie over deze inspanningen leest u terug in het financieel participatieplan, dat als bijlage 11 bij de ruimtelijke onderbouwing is gevoegd. Kort en goed, kan de gemeente financiële participatie en toezeggingen niet afdwingen door het verbinden van voorschriften aan de omgevingsvergunning.

8.16	<i>Gevolgen natuur:</i> De indiener stelt dat zonnepark De Hoop onaanvaardbare gevolgen zal hebben voor de beschermde diersoorten in het nationaal park 'Weerribben/Wieden'.	Zie beantwoording onder 2.6.
8.17	<i>Gezondheid</i> Volgens de indiener zal zonnepark De Hoop leiden tot onaanvaardbare gezondheidsgevolgen, mede vanwege de lichtschittering als gevolg van het zonnepark.	Zie beantwoording onder 7.13.
8.18	<i>Brandveiligheid en CO₂-uitstoot</i> De indiener stelt dat het gebruik van niet-Europese materialen leidt risico op brandgevaar en een aanzienlijke uitstoot van CO₂.	De CO ₂ -uitstoot die het gevolg is van de realisering van zonnepark De Hoop levert geen ruimtelijk relevante reden op om de omgevingsvergunning niet te verlenen. Hoewel de realisering van zonnepark De Hoop gepaard gaat met een zekere CO ₂ -emissie ('grijze elektriciteit'), zal het zonnepark zelf duurzame elektriciteit produceren ('groene elektriciteit').

Conclusie

De zienswijze van indiener 8 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 9

	Zienswijze	Beantwoording
9.1 en 9.10	<i>Congestie op het elektriciteitsnet:</i> De indiener geeft aan gevolgen te ondervinden van de 'congestieproblematiek' op het elektriciteitsnet. Door spanningsproblemen en een gebrek aan capaciteit op het elektriciteitsnet is er weinig ruimte voor de indiener om stroom door middel van zonnepanelen terug te leveren het elektriciteitsnet. De indiener geeft aan dat het onterecht voelt dat zonnepark De Hoop rendabel duurzame elektriciteit kan leveren aan het stroomnet, terwijl de zonnepanelen van de indiener zichzelf niet meer terugverdienen.	Zie beantwoording onder 7.11.
9.2	<i>Rijksbeleid en provinciaal beleid:</i> Volgens de indiener mag de gemeente geen zonneparken op landbouwgronden meer toestaan vanwege de Kamerbrief van de demissionair Minister voor Klimaat en Energie van 6 juli 2023 ('Zonnebrief'). De indiener stelt hiernaast dat de provincie Overijssel het aanleggen van grote zonneparken op landbouwgrond niet toestaat. Hiermee zou onvoldoende rekening zijn gehouden bij het ontwerpbesluit tot het verlenen van een omgevingsvergunning.	Zie beantwoording onder 2.1.
9.3 en 9.13	<i>Gezondheid</i> Volgens de indiener zal zonnepark De Hoop leiden tot onaanvaardbare gezondheidsgevolgen, mede vanwege de lichtschittering als gevolg van het zonnepark.	Zie beantwoording onder 7.13.
9.4	<i>Brandveiligheid</i> Volgens de indiener is er een risico dat brand zal ontstaan in het projectgebied met de komst van zonnepark De Hoop, mede vanwege het gebruik van niet-Europese materialen.	Zie beantwoording onder 8.1.

9.5 en 9.8	<i>Gevolgen voor de omgeving.</i> De indiener stelt dat het zonnepark zal leiden tot horizonvervuiling en dat dit in strijd is met de milieueffectenrapportage die is opgesteld in het kader van het omgevingsplan voor de gemeente Steenwijkerland. Hiernaast stelt de indiener dat het zonnepark een onaanvaardbare afbreuk zal doen aan de cultuurhistorische waarden en het open landschap. Het gebied (en de omgeving) zou degraderen volgens de indiener.	Zie beantwoording onder 7.2.
9.6	<i>Vruchtbaarheid landbouwgronden</i> De indiener stelt dat het projectgebied is gesitueerd op productieve vruchtbare landbouwgrond. Volgens de indiener moet de gemeente een herbeoordeling laten uitvoeren.	Zie beantwoording onder 7.5.
9.7	<i>Enquête:</i> De indiener geeft aan dat de gemeente ten onrechte geen enquête heeft uitgevoerd ten aanzien van de komst van een grootschalig zonnepark nabij Blokzijl. Hierdoor zou het onduidelijk zijn of er daadwerkelijk draagvlak zou zijn onder de inwoners van Blokzijl voor zonnepark De Hoop.	Zie beantwoording onder 7.8.
9.9	<i>Lasten en lusten:</i> Volgens de indiener worden de lasten en lusten van de komst van zonnepark De Hoop niet evenredig verdeeld. In verband daarmee wijst de indiener op de aansluiting van het zonnepark op het onderstation nabij Luttelgeest (in de gemeente Noordoostpolder).	Zie beantwoording onder 7.9.
9.11	<i>Maximale inleg:</i> Er dient een maximum te worden gesteld aan de mate waarin grote investeerders kunnen participeren in zonnepark De Hoop.	De mate waarin geparticipeerd wordt door niet-omwonenden is geen aspect van de goede ruimtelijke ordening. Om die reden kan de gemeente ook geen maximum stellen aan de

		mate waarin grote investeerders kunnen participeren in zonnepark De Hoop.
9.12	<i>Toezegging:</i> Volgens de indiener moet de initiatiefnemer de toezeggingen over financiële participatie ten aller tijde moet nakomen, dus ook als het zonnepark om welke reden dan ook (tijdelijk) geen opbrengsten genereert en ook bij een eventuele doorverkoop van het zonnepark.	Zie beantwoording onder 8.15.

Conclusie

De zienswijze van indiener 9 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 10

	Zienswijze	Beantwoording
10.1	<i>Woon- en leefklimaat:</i> De indiener stelt dat zonnepark De Hoop leidt tot een verandering van het uitzicht vanuit de slaapkamer van de woning van de indiener. De indiener vreest voor lichtschittering.	Zie beantwoording onder 7.17.
10.2	<i>Gezondheid:</i> De indiener vreest voor lichtschittering als gevolg van het zonnepark. In dit kader merkt de indiener op dat de komst van zonnepark De Hoop zal leiden tot meer prikkers en om die reden negatieve gevolgen zal hebben op de ziekte van de indiener.	Er is geen sprake van een onaanvaardbaar gezondheidsrisico als gevolg van lichtschittering. In een zonnepark is het belangrijk dat zo veel mogelijk licht door de zonnepanelen wordt opgenomen en wordt omgezet in elektrische energie. De absorptie van zonlicht dient zo hoog mogelijk te zijn terwijl de reflectie van zonlicht zo laag mogelijk dient te zijn. De zonnepanelen zijn voorzien van een antireflectiecoating om dit te bewerkstelligen. Hierdoor zijn zonnepanelen minder reflecterend en schitteren minder dan bijvoorbeeld een standaard raam. Op verzoek van de initiatiefnemer heeft adviesbureau ROM-3D een schitteringsonderzoek uitgevoerd. Hier is gekeken naar reflectie richting de woningen en het wegverkeer aangrenzend aan het gebied. Voor woningen is onderzoek gedaan naar schittering op ooghoogte op de begane grond en op de 1e verdieping. Voor het wegverkeer is gekeken naar ooghoogtes van automobilisten en vrachtwagenchauffeurs op de Kuinderdijk en N333 (Marknesserweg) in beide rijrichtingen. ROM-3D concludeert dat met de aanleg van de dijk met een hoogte van 1,5 meter met daar bovenop een struweel met een hoogte van minimaal 2,75 meter, alle invloed van reflectie in de vorm van schittering wordt tegen gegaan. Omwonenden en wegverkeer zullen dus geen hinder ondervinden van reflectie afkomstig van zonnepark De Hoop.

		ROM-3D concludeert daarnaast, dat als de landschappelijke inpassing door dijk en struweel niet gerealiseerd zou worden, het optreden van reflectie zeer beperkt zal zijn en er zich nauwelijks hinder zal voordoen. De mogelijke hinder zou zich in dat geval alleen voordoen gedurende de lente- en zomerperiode en zich beperken tot maximaal 10 minuten in de vroege ochtend langs de Uiterdijkenweg en maximaal 15 minuten in de avond langs de Kuinderdijk. Ook komt de reflectie met name uit de richting waar de zon op dat moment staat. Als men hinder ondervindt van de reflectie dan is de kans groot dat de zon dezelfde hinder veroorzaakt. De mate van hinder van het directe zonlicht is vele malen groter dan de mate van hinder van de reflectie. In de winterperiode is er geen risico op reflectie op de hoogte van de woningen en wegverkeer. Aanvullend hierop dient opgemerkt te worden dat de struweelhaag zal bestaan uit een combinatie van Sleedoorn, Gelderse roos en Vuilboom. Dit creëert een dik begroeid takkenstelsel, waardoor de zonneweide zelfs in de winterperiode aan het oog onttrokken zal worden. Ook anderszins zijn geen gezondheidsgevolgen door de komst van zonnepark De Hoop te verwachten.
10.3	<i>Waardeverlies:</i> De indiener geeft aan dat de omwonenden recht hebben op een eerlijke vergoeding voor eventuele waardeverliezen die kunnen worden veroorzaakt door de realisering van zonnepark De Hoop.	Zie beantwoording onder 1.5.

10.4	<i>Vruchtbare landbouwgrond</i> Volgens de indiener is zonnepark De Hoop gesitueerd op vruchtbare landbouwgrond. De indiener is hierop tegen en verwijst naar het actuele standpunt van de provincie en de (Rijks)overheid ten aanzien van zonneparken op landbouwgrond.	<u>Locatiekeuze:</u> Het zonnepark past binnen het gemeentelijk onderzoek naar de geschiktheid van locaties voor zonneparken. Op 21 mei 2019 heeft de raad het beleidskader “Ruimte voor zonnepanelen op (Steenwijker)land” vastgesteld (online terug te vinden via de gemeentelijke website: www.steenwijkerland.nl/Inwoners/Duurzaam_Steenwijkerland/Gemeentelijk_beleid). Dit beleidskader is opgesteld om helder te krijgen “waar” en “hoe” zonnepanelen op land mogelijk zijn. Daarbij is zorgvuldig gekeken welke locatie geschikt zijn voor de realisering van zonneparkprojecten en welke niet. Op de kaart ‘ruimte voor zonnepanelen op (Steenwijker)land’ heeft de raad verduidelijkt waar (onder verschillende voorwaarden) zonneparkprojecten kunnen worden toegestaan. Het zonnepark is gelegen binnen gebied 5, ‘overig gebied’. Binnen dit gebied zijn zonneparken toegestaan, mits de mogelijkheden om dakvlak(ken) of ruimte binnen bouwvlak(ken) te benutten voor zonnepanelen worden meegenomen. Dit laatste is gebeurd. Binnen dit project(gebied) zijn geen mogelijkheden om op dakvlakken van bebouwing zonnepanelen te plaatsen. Meer hierover leest u terug in paragraaf 4.3.2 van de ruimtelijke onderbouwing bij de aanvraag. Over de locatiekeuze merkt de gemeente op dat het aan een aanvrager is om de projectlocatie te kiezen waarop zijn aanvraag betrekking heeft. Het is niet aan de gemeente om een locatie voor een zonneparkproject aan te dragen (zo volgt uit de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 23 maart 2022, ECLI:NL:RVS:2022:844, r.o. 10.2). Als een project(locatie) op zichzelf aanvaardbaar is, kan het bestaan van een alternatief alleen tot weigering van een aangevraagde omgevingsvergunning leiden vanwege het
------	--	---

	bestaan van alternatieven, als vooraf duidelijk is dat dit alternatief tot een gelijkwaardig resultaat zal leiden en voor derden aanmerkelijk minder bezwaren oplevert (zo volgt uit de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 1 februari 2023, ECLI:NL:RVS:2023:415, r.o. 5.1). Die situatie doet zich hier niet voor. Zonnepark De Hoop is niet gesitueerd op vruchtbare landbouwgronden. Op pagina's 6, 16 en 17 van het landschapsplan – bijlage 8 bij de ruimtelijke onderbouwing – is toegelicht dat de landbouwkundige waarde van de gronden van het projectgebied zeer beperkt is, ondanks de geoptimaliseerde verkaveling en de goede draagkracht. De ingepolderde strandvlakten en strandwallen zijn droge, voedselarme zandgronden. De gronden zijn vorige eeuw ontgonnen en hebben in de korte tijd slechts beperkte bodemvorming gehad. Om voldoende water beschikbaar te hebben voor de landbouwteelten en/of de graslanden moet er het gehele jaar water aangevoerd worden. Daarbij is de bodem zo voedselarm dat intensieve bemesting vereist is om productie van gewassen en/of gras te verkrijgen <u>Rijks- en provinciaal beleid</u> In de zienswijze is niet verduidelijkt waarom de gemeente onvoldoende rekening zou hebben gehouden met het beleid van het Rijk en de provincie Overijssel over het toestaan van grondgebonden zonneparken. Hierover merkt de gemeente bovenal op dat het Rijk en de provincie Overijssel geen grondgebonden zonneparken verbieden. Volgens de beleidsuitgangspunten van het Rijk en de provincie Overijssel is de realisering van zonneparken op landbouwgrond toegestaan. Hoewel "zon op landbouwgrond" de minst gewenste keuze is voor de plaatsing van zonnepanelen, blijft het – ook in de documenten waarnaar de indiener verwijst – het volgens het Rijk en de provincie Overijssel
--	--

	een (gekozen) optie om zonnepanelen toe te staan op landbouwgrond, als gemotiveerd wordt waarom de zonnepanelen niet elders kunnen worden toegestaan. Met de voorwaarden waaronder zonneparken kunnen worden toegestaan is in dit geval voldoende rekening gehouden (ter vergelijking verwijst de gemeente naar de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 27 september 2023, ECLI:NL:RVS:2023:3624, r.o. 14.3). Daarover het volgende. De provincie Overijssel heeft op 21 april 2020 de “Handreiking zonnevelden” vastgesteld (online: www.overijssel.nl/media/gp3ff5qw/handreiking-zonnevelden_gec-ext.pdf). Met deze handreiking geeft de provincie richting aan de ontwikkeling van nieuwe zonneparken in de groene omgeving als aanvulling op de provinciale instructieregels over zonneparken, die zijn opgenomen in artikel 2.1.8.2 van de Omgevingsverordening Overijssel 2017. In paragraaf 4.2 van de ruimtelijke onderbouwing is gemotiveerd toegelicht dat zonnepark De Hoop in overeenstemming is met het provinciaal beleid en de provinciale instructieregels over zonneparken. De zienswijze geeft geen aanleiding voor een andersluidend oordeel. De aanvraag is afgestemd met de provincie. Daarbij heeft de provincie aangegeven dat de nieuwe provinciale regels over zonneparken niet zullen gelden voor zonnepark De Hoop. De aanvraag voor zonnepark De Hoop is ingediend voordat het voorbereidingsbesluit van provinciale staten van Overijssel over nieuwe regels voor zonneparken in werking is getreden. Dit voorbereidingsbesluit is om die reden niet van toepassing op de aanvraag. De gemeente merkt op dat de provincie geen zienswijze naar voren heeft gebracht tegen het ontwerpbesluit en dus klaarblijkelijk geen reden
--	---

		ziet om te twijfelen aan de overeenstemming met de provinciale (instructie)regels. De zienswijze van de indiener geeft geen aanknopingspunten voor het oordeel dat zonnepark De Hoop niet voldoet aan de toepasselijke provinciale regels over het toestaan van zonneparken op landbouwgrond. De Kamerbrief van 6 juli 2023 en de nieuwe afspraken over de “bestuurlijke verankering van de voorkeursvolgorde zon” geven eveneens geen reden om de omgevingsvergunning te weigeren. In verband daarmee merkt de gemeente op dat provinciale zonneladder, die is verankerd in de provinciale “Handreiking zonnevelden”, sterkt lijkt op de aangescherpte voorkeursvolgorde die recent is aangekondigd in de Kamerbrief van 6 juli 2023. Ook onder de aangescherpte voorkeursvolgorde is weliswaar “zon op landbouwgrond” de minst gewenste keuze, maar is het een (gekozen) optie om zonnepanelen – onder voorwaarden – toe te staan op landbouwgrond als gemotiveerd wordt waarom de zonnepanelen niet elders kunnen worden toegestaan. Aan deze motiveringseis is in dit geval voldaan (zie hieronder bij de bespreking van de zienswijze 4). Verder is van belang dat de aangescherpte voorkeursvolgorde uit de Kamerbrief van 6 juli 2023 niet van toepassing is bij de beoordeling van de aanvraag voor zonnepark De Hoop. De aangescherpte voorkeursvolgorde zal, voor zover nodig, eerst moeten worden verankerd in de provinciale (omgevings)verordeningen. In de Kamerbrief is – op pagina 3 – bovendien aangegeven dat zonneparkprojecten waarvan de participatietrajecten al in een vergevorderd stadium zijn en niet (helemaal) conform de aangescherpte voorkeursvolgorde zon zijn vormgegeven, doorgang kunnen vinden. Omdat het participatietraject voor zonnepark De Hoop al in een vergevorderd stadium was ten tijde van de Kamerbrief van 6 juli 2023, kan deze Kamerbrief geen grond opleveren om de
--	--	--

		aanvraag te weigeren, ongeacht of het zonnepark in overeenstemming is met deze aangescherpte voorkeursvolgorde.
--	--	---

Conclusie

De zienswijze van indiener 10 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 11

	Zienswijze	Beantwoording
11.1	<i>Zon op landbouwgrond:</i> De indiener stelt dat zonneparken op landbouwgronden – zoals zonnepark De Hoop – volgens de regels van de provincie Overijssel niet kunnen worden toegestaan.	Zie beantwoording onder 1.4.

Conclusie

De zienswijze van indiener 11 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 12

	Zienswijze	Beantwoording
12.1	<i>Woon- en leefklimaat:</i> De indiener stelt dat zonnepark De Hoop leidt tot een verandering van het uitzicht vanuit de slaapkamer van de woning van de indiener. De indiener vreest voor lichtschittering.	Zie beantwoording onder 7.17.
12.2	<i>Gezondheid:</i> De indiener vreest voor lichtschittering als gevolg van het zonnepark. In dit kader merkt de indiener op dat de komst van zonnepark De Hoop zal leiden tot meer prikkers en om die reden negatieve gevolgen zal hebben op de ziekte van de indiener.	Er is geen sprake van een onaanvaardbaar gezondheidsrisico als gevolg van lichtschittering. In een zonnepark is het belangrijk dat zo veel mogelijk licht door de zonnepanelen wordt opgenomen en wordt omgezet in elektrische energie. De absorptie van zonlicht dient zo hoog mogelijk te zijn terwijl de reflectie van zonlicht zo laag mogelijk dient te zijn. De zonnepanelen zijn voorzien van een antireflectiecoating om dit te bewerkstelligen. Hierdoor zijn zonnepanelen minder reflecterend en schitteren minder dan bijvoorbeeld een standaard raam. Op verzoek van de initiatiefnemer heeft adviesbureau ROM-3D een schitteringsonderzoek uitgevoerd. Hier is gekeken naar reflectie richting de woningen en het wegverkeer aangrenzend aan het gebied. Voor woningen is onderzoek gedaan naar schittering op ooghoogte op de begane grond en op de 1e verdieping. Voor het wegverkeer is gekeken naar ooghoogtes van automobilisten en vrachtwagenchauffeurs op de Kuinderdijk en N333 (Marknesserweg) in beide rijrichtingen. ROM-3D concludeert dat met de aanleg van de dijk met een hoogte van 1,5 meter met daar bovenop een struweel met een hoogte van minimaal 2,75 meter, alle invloed van reflectie in de vorm van schittering wordt tegen gegaan. Omwonenden en wegverkeer zullen dus geen hinder ondervinden van reflectie afkomstig van zonnepark De Hoop.

		ROM-3D concludeert daarnaast, dat als de landschappelijke inpassing door dijk en struweel niet gerealiseerd zou worden, het optreden van reflectie zeer beperkt zal zijn en er zich nauwelijks hinder zal voordoen. De mogelijke hinder zou zich in dat geval alleen voordoen gedurende de zomerperiode en zich beperken tot maximaal 10 minuten in de vroege ochtend langs de Uiterdijkenweg en maximaal 15 minuten in de avond langs de Kuinderdijk. In de winterperiode is er geen risico op reflectie op de hoogte van de woningen en wegverkeer. Aanvullend hierop dient opgemerkt te worden dat de struweelhaag zal bestaan uit een combinatie van Sleedoorn, Gelderse roos en Vuilboom. Dit creëert een dik begroeid takkenstelsel, waardoor de zonneweide zelfs in de winterperiode aan het oog onttrokken zal worden. Ook anderszins zijn geen gezondheidsgevolgen door de komst van zonnepark De Hoop te verwachten.
12.3	<i>Waardeverlies:</i> De indiener geeft aan dat de omwonenden recht hebben op een eerlijke vergoeding voor eventuele waardeverliezen die kunnen worden veroorzaakt door de realisering van zonnepark De Hoop.	Zie beantwoording onder 1.5.
12.4	<i>Vruchtbare landbouwgrond</i> Volgens de indiener is zonnepark De Hoop gesitueerd op vruchtbare landbouwgrond. De indiener is hierop tegen en verwijst naar het actuele standpunt van de provincie ten aanzien van zonneparken op landbouwgrond.	Zie beantwoording onder 10.4.

Conclusie

De zienswijze van indiener 12 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 13

	Zienswijze	Beantwoording
13.1	<i>Overgangsrecht:</i> De indiener geeft aan dat in het ontwerpbesluit niet is ingegaan op de vraag op welke wijze het besluit op grond van het overgangsrecht moet worden getoetst.	Zie beantwoording onder 4.1.
13.2	<i>Welstand:</i> Volgens de indiener is ten onrechte geen welstandstoets uitgevoerd.	Zie beantwoording onder 4.2.
13.3	<i>Ruimtelijke onderbouwing Royal HaskoningDHV:</i> Volgens de indiener mag de gemeente zich niet baseren op het advies van Royal HaskoningDHV.	Zie beantwoording onder 4.3.
13.4	<i>Beleidskader:</i> Het beleidskader "Ruimte voor zonnepanelen op (Steenwijker)land" is volgens de indiener verouderd en zou om die reden niet meer bruikbaar zijn voor de besluitvorming over zonneparkprojecten.	Zie beantwoording onder 4.4.
13.5	<i>Zon op dak:</i> Volgens de indiener zou niet duidelijk zijn waarom binnen het projectgebied geen mogelijkheden bestaan om op dakvlakken zonnepanelen te plaatsen.	Zie beantwoording onder 4.5.
13.6	<i>Opgave zonnepanelen:</i> De opgave van 125 hectare aan zonnepanelen zou volgens de indiener worden overschreden.	Zie beantwoording onder 4.6.

13.7	<i>Instandhoudingstermijn:</i> Er zou geen grondslag zijn om een omgevingsvergunning te verlenen voor de realisering van een zonnepark voor de periode van 25 jaar.	Zie beantwoording onder 4.7.
13.8	<i>Provinciaal beleid:</i> De aanvraag past volgens de indiener niet binnen de uitgangspunten van het huidige provinciaal beleid.	Zie beantwoording onder 4.8.
13.9	<i>Lusten en lasten:</i> Het verdelen van de lusten en lasten is geen ruimtelijk criterium. De gemeente zou in strijd met de wet handelen door deze voorwaarde te stellen aan zonnepark De Hoop.	Zie beantwoording onder 4.9.
13.10	<i>Participatie</i> De indiener stelt dat geen juiste participatie heeft plaatsgevonden.	Zie beantwoording onder 1.3.
13.11	<i>Overige opmerkingen:</i> De indiener plaatst enkele overige opmerkingen. Deze zienswijzen worden ter kennisgeving met de gemeente gedeeld.	Zie beantwoording onder 4.11.

Conclusie

De zienswijze van indiener 13 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 14

	Zienswijze	Beantwoording
14.1	<i>Overgangsrecht:</i> De indiener geeft aan dat in het ontwerpbesluit niet is ingegaan op de vraag op welke wijze het besluit op grond van het overgangsrecht moet worden getoetst.	Zie beantwoording onder 4.1.
14.2	<i>Welstand:</i> Volgens de indiener is ten onrechte geen welstandstoets uitgevoerd.	Zie beantwoording onder 4.2.
14.3	<i>Ruimtelijke onderbouwing Royal HaskoningDHV:</i> Volgens de indiener mag de gemeente zich niet baseren op het advies van Royal HaskoningDHV.	Zie beantwoording onder 4.3.
14.4	<i>Beleidskader:</i> Het beleidskader "Ruimte voor zonnepanelen op (Steenwijker)land" is volgens de indiener verouderd en zou om die reden niet meer bruikbaar zijn voor de besluitvorming over zonneparkprojecten.	Zie beantwoording onder 4.4.
14.5	<i>Zon op dak:</i> Volgens de indiener zou niet duidelijk zijn waarom binnen het projectgebied geen mogelijkheden bestaan om op dakvlakken zonnepanelen te plaatsen.	Zie beantwoording onder 4.5.
14.6	<i>Opgave zonnepanelen:</i> De opgave van 125 hectare aan zonnepanelen zou volgens de indiener worden overschreden.	Zie beantwoording onder 4.6.

14.7	<i>Instandhoudingstermijn:</i> Er zou geen grondslag zijn om een omgevingsvergunning te verlenen voor de realisering van een zonnepark voor de periode van 25 jaar.	Zie beantwoording onder 4.7.
14.8	<i>Provinciaal beleid:</i> De aanvraag past volgens de indiener niet binnen de uitgangspunten van het huidige provinciaal beleid.	Zie beantwoording onder 4.8.
14.9	<i>Lusten en lasten:</i> Het verdelen van de lusten en lasten is geen ruimtelijk criterium. De gemeente zou in strijd met de wet handelen door deze voorwaarde te stellen aan zonnepark De Hoop.	Zie beantwoording onder 4.9.
14.10	<i>Participatie</i> De indiener stelt dat geen juiste participatie heeft plaatsgevonden.	Zie beantwoording onder 1.3.
14.11	<i>Overige opmerkingen:</i> De indiener plaatst enkele overige opmerkingen. Deze zienswijzen worden ter kennisgeving met de gemeente gedeeld.	Zie beantwoording onder 4.11.

Conclusie

De zienswijze van indiener 14 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 15

	Zienswijze	Beantwoording
15.1	<i>Rijksbeleid en provinciaal beleid:</i> Volgens de indiener mag de gemeente geen zonneparken op landbouwgronden meer toestaan vanwege de Kamerbrief van de demissionair Minister voor Klimaat en Energie van 6 juli 2023 ('Zonnebrief'). De indiener stelt hiernaast dat de provincie Overijssel het aanleggen van grote zonneparken op landbouwgrond niet toestaat. Hiermee zou onvoldoende rekening zijn gehouden bij het ontwerpbesluit tot het verlenen van een omgevingsvergunning.	Zie beantwoording onder 2.1.
15.2, 15.6 en 15.7	<i>Gevolgen voor de omgeving.</i> De indiener stelt dat het zonnepark zal leiden tot horizonvervuiling en dat dit in strijd is met de milieueffectenrapportage die is opgesteld in het kader van het omgevingsplan voor de gemeente Steenwijkerland. Hiernaast stelt de indiener dat het zonnepark een onaanvaardbare afbreuk zal doen aan de cultuurhistorische waarden en het open landschap. Het gebied (en de omgeving) zou degraderen volgens de indiener.	Zie beantwoording onder 7.2.
15.3	<i>Gelijkheidsbeginsel</i> De indiener geeft aan dat de gemeente in strijd handelt met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur door wél medewerking te verlenen aan zonnepark De Hoop, maar niet aan het zonnepark Eesveen.	Zie beantwoording onder 7.3.
15.4	<i>Zonneladder:</i> De indiener geeft aan dat zonnepanelen geplaatst moeten worden op dak en niet op land.	Zie beantwoording onder 5.1.

15.5	<i>Vruchtbaarheid landbouwgronden</i> De indiener stelt dat het projectgebied is gesitueerd op productieve vruchtbare landbouwgrond. Volgens de indiener moet de gemeente een herbeoordeling laten uitvoeren.	Zie beantwoording onder 7.5.
15.8	<i>Enquête:</i> De indiener geeft aan dat de gemeente ten onrechte geen enquête heeft uitgevoerd ten aanzien van de komst van een grootschalig zonnepark nabij Blokzijl. Hierdoor zou het onduidelijk zijn of er daadwerkelijk draagvlak zou zijn onder de inwoners van Blokzijl voor zonnepark De Hoop.	Zie beantwoording onder 7.8.
15.9	<i>Lasten en lusten:</i> Volgens de indiener worden de lasten en lusten van de komst van zonnepark De Hoop niet evenredig verdeeld. In verband daarmee wijst de indiener op de aansluiting van het zonnepark op het onderstation nabij Luttelgeest (in de gemeente Noordoostpolder).	Zie beantwoording onder 7.9.
15.10 en 15.11	<i>Congestie op het elektriciteitsnet:</i> De indiener wijst op de 'congestieproblematiek' op het elektriciteitsnet. Door spanningsproblemen en een gebrek aan capaciteit op het elektriciteitsnet is er weinig ruimte voor de indiener om stroom door middel van zonnepanelen terug te leveren het elektriciteitsnet. Ondernemers en particulieren zouden niet kunnen aansluiten.	Zie beantwoording onder 7.11.
15.12	<i>Waardeverlies:</i> De indiener geeft aan te vrezen voor een negatieve impact van de komst van zonnepark De Hoop voor de verkoopbaarheid van de eigen woning.	Zie beantwoording onder 1.5.

15.13 en 15.16	<i>Gezondheid</i> Volgens de indiener zal zonnepark De Hoop leiden tot onaanvaardbare gezondheidsgevolgen, mede vanwege de lichtschittering als gevolg van het zonnepark.	Zie beantwoording onder 7.1.
15.14	<i>Financiële participatie:</i> De indiener twijfelt of de gemeente kan garanderen dat het zonnepark voor een periode van 25 jaar in lokaal eigendom blijft.	Zie beantwoording onder 2.8.
15.15	<i>Gevolgen natuur:</i> De indiener stelt dat zonnepark De Hoop onaanvaardbare gevolgen zal hebben voor de beschermde diersoorten in het nationaal park 'Weerribben/Wieden'.	Zie beantwoording onder 2.6.
15.17	<i>Woon- en leefklimaat</i> De indiener stelt dat zonnepark De Hoop leidt tot een onaanvaardbare verandering van het uitzicht vanuit de woning van omwonenden.	Zie beantwoording onder 7.17.
15.18	<i>Brandveiligheid en CO₂-uitstoot</i> De indiener stelt dat het gebruik van niet-Europese materialen leidt risico op brandgevaar en een aanzienlijke uitstoot van CO₂.	Zie beantwoording onder 7.18.

Conclusie

De zienswijze van indiener 15 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 16

	Zienswijze	Beantwoording
16.1	<i>Europese richtlijn 2024/25/EU</i> Volgens de indiener mag volgens de Europese richtlijn 2024/25/EU geen hinder ontstaan vanuit elektrische verschijnselen op mens, dier en/of goederen. De indiener vraagt zich af hoe wordt omgegaan met hinder als gevolg van zonnepark De Hoop.	De gemeente is niet op de hoogte van het bestaan van de richtlijn 2024/25/EU, waarnaar de indiener verwijst in de zienswijze. Waarschijnlijk doelt de indiener op de richtlijn <u>2014/25/EU</u>. Die richtlijn gaat over het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en postdiensten. In dit geval is geen sprake van een overheidsopdracht en is de richtlijn daarom niet van toepassing. Verder geldt dat van een onaanvaardbare mate van hinder geen sprake zal zijn. In dit kader neemt de initiatiefnemer verschillende maatregelen. Om lichthinder te voorkomen, zullen de zonnepanelen zijn voorzien van een antireflectiecoating. Hierdoor zijn zonnepanelen minder reflecterend en schitteren minder dan bijvoorbeeld een standaard raam. Op verzoek van de initiatiefnemer heeft adviesbureau ROM-3D een schitteringsonderzoek uitgevoerd. Hier is gekeken naar reflectie richting de woningen en het wegverkeer aangrenzend aan het gebied. Voor woningen is onderzoek gedaan naar schittering op ooghoogte op de begane grond en op de 1e verdieping. Voor het wegverkeer is gekeken naar ooghoogtes van automobilisten en vrachtwagenchauffeurs op de Kuinderdijk en N333 (Marknesserweg) in beide rijrichtingen. ROM-3D concludeert dat met de aanleg van de dijk met een hoogte van 1,5 meter met daar bovenop een struweel met een hoogte van minimaal 2,75 meter, alle invloed van reflectie in de vorm van schittering wordt tegen gegaan. Omwonenden en wegverkeer zullen dus geen hinder ondervinden van reflectie afkomstig van zonnepark De Hoop.

		ROM-3D concludeert daarnaast, dat als de landschappelijke inpassing door dijk en struweel niet gerealiseerd zou worden, het optreden van reflectie zeer beperkt zal zijn en er zich nauwelijks hinder zal voordoen. De mogelijke hinder zou zich in dat geval alleen voordoen gedurende de lente- en zomerperiode en zich beperken tot maximaal 10 minuten in de vroege ochtend langs de Uiterdijkenweg en maximaal 15 minuten in de avond langs de Kuinderdijk. Ook komt de reflectie met name uit de richting waar de zon op dat moment staat. Als men hinder ondervindt van de reflectie dan is de kans groot dat de zon dezelfde hinder veroorzaakt. De mate van hinder van het directe zonlicht is vele malen groter dan de mate van hinder van de reflectie. In de winterperiode is er geen risico op reflectie op de hoogte van de woningen en wegverkeer. Aanvullend hierop dient opgemerkt te worden dat de struweelhaag zal bestaan uit een combinatie van Sleedoorn, Gelderse roos en Vuilboom. Dit creëert een dik begroeid takkenstelsel, waardoor de zonneweide zelfs in de winterperiode aan het oog onttrokken zal worden. Ook andersoortige onaanvaardbare gevolgen voor mens, dier en/of goederen (dan lichthinder) zijn niet te verwachten. De afstand tussen het zonnepark en woningen is zodanig groot, dat geluid- en stralingsgevolgen voor deze woningen (en de tuinen ervan) niet waarneembaar zijn en geen gezondheidsgevolgen kunnen hebben.
--	--	--

16.2	<i>Vruchtbaarheid landbouwgronden</i> De indiener stelt dat het projectgebied is gesitueerd op productieve vruchtbare landbouwgrond. Volgens de indiener moet de gemeente een herbeoordeling laten uitvoeren.	Zie beantwoording onder 7.5.
------	--	--

Conclusie

De zienswijze van indiener 16 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 17

	Zienswijze	Beantwoording
17.1	<i>Rijksbeleid en provinciaal beleid:</i> Volgens de indiener mag de gemeente geen zonneparken op landbouwgronden meer toestaan vanwege de Kamerbrief van de demissionair Minister voor Klimaat en Energie van 6 juli 2023 ('Zonnebrief'). De indiener stelt hiernaast dat de provincie Overijssel het aanleggen van grote zonneparken op landbouwgrond niet toestaat. Hiermee zou onvoldoende rekening zijn gehouden bij het ontwerpbesluit tot het verlenen van een omgevingsvergunning.	Zie beantwoording onder 2.1.
17.2	<i>Vruchtbaarheid landbouwgronden</i> De indiener stelt dat het projectgebied is gesitueerd op productieve vruchtbare landbouwgrond.	Zonnepark De Hoop is niet gesitueerd op vruchtbare landbouwgronden. Op pagina's 6, 16 en 17 van het landschapsplan – bijlage 8 bij de ruimtelijke onderbouwing – is toegelicht dat de landbouwkundige waarde van de gronden van het projectgebied zeer beperkt is, ondanks de geoptimaliseerde verkaveling en de goede draagkracht. De ingepolderde strandvlakten en strandwallen zijn droge, voedselarme zandgronden. De gronden zijn vorige eeuw ontgonnen en hebben in de korte tijd slechts beperkte bodemvorming gehad. Om voldoende water beschikbaar te hebben voor de landbouwteelten en/of de graslanden moet er het gehele jaar water aangevoerd worden. Daarbij is de bodem zo voedselarm dat intensieve bemesting vereist is om productie van gewassen en/of gras te verkrijgen.
17.3	<i>Verlies openheid landschap</i> De indiener stelt dat de openheid van het landschap verloren zal gaan door de komst van zonnepark De Hoop. Er zou sprake zijn van 'horizonvervuiling'.	Het zonnepark zal geen onaanvaardbare gevolgen hebben voor de openheid van het gebied. In het landschapsplan – bijlage 8 bij de ruimtelijke onderbouwing – is toegelicht op welke manier bij de inrichting van het zonnepark rekening is gehouden met de aanwezige cultuurhistorische waarden en de beleving van de openheid van het projectgebied en de omgeving. Hoewel de

		landschappelijke inrichting van het zonnepark voorkomt dat omwonenden het zonnepark zullen zien vanuit hun woningen, blijft het weidse zicht vanuit de Uiterdijkenweg en Kuinderdijk behouden, dankzij de maatregelen die worden getroffen. Meer hierover leest u terug in paragrafen 4.2 en 4.3 van het landschapsplan. Naar het oordeel van de gemeente is bij de inrichting van het zonnepark voldoende rekening gehouden met het belang van het behoud van het zicht op de aanwezige cultuurhistorische waarden. De zienswijze van de indiener geeft geen aanleiding voor een andersluidend oordeel. In verband hiermee merkt de gemeente op dat het zonneparkproject voorziet in de opwek van duurzame elektriciteit voor (onder meer) de inwoners van Steenwijkerland en omwonenden en belangstellenden de mogelijkheid biedt om financieel te participeren in het project. Deze algemene en/of collectieve belangen rechtvaardigen – naast het belang van de aanvrager – volgens het college de verandering van de bestaande situatie. Mede gelet op de inpassing van de zonneweide, ziet het college geen aanleiding voor het oordeel dat de optredende verandering van het uitzicht van de omwonenden in de weg staat aan verlening van de omgevingsvergunning. Naar het oordeel van de gemeente is geen sprake van een onaanvaardbare verandering van het woon- en leefklimaat van omwonenden of andere inwoners van de gemeente.
--	--	---

Conclusie

De zienswijze van indiener 17 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 18

	Zienswijze	Beantwoording
18.1	<i>Rijksbeleid en provinciaal beleid:</i> Volgens de indiener mag de gemeente geen zonneparken op landbouwgronden meer toestaan vanwege de Kamerbrief van de demissionair Minister voor Klimaat en Energie van 6 juli 2023 ('Zonnebrief'). De indiener stelt hiernaast dat de provincie Overijssel het aanleggen van grote zonneparken op landbouwgrond niet toestaat. Hiermee zou onvoldoende rekening zijn gehouden bij het ontwerpbesluit tot het verlenen van een omgevingsvergunning.	Zie beantwoording onder 2.1.
18.2	<i>Vruchtbaarheid landbouwgronden</i> De indiener stelt dat het projectgebied is gesitueerd op productieve vruchtbare landbouwgrond.	Zie beantwoording onder 17.2.
18.3	<i>Verlies openheid landschap</i> De indiener stelt dat de openheid van het landschap verloren zal gaan door de komst van zonnepark De Hoop. Er zou sprake zijn van 'horizonvervuiling'.	Zie beantwoording onder 17.3.

Conclusie

De zienswijze van indiener 18 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 19

	Zienswijze	Beantwoording
19.1	<i>Rijksbeleid en provinciaal beleid:</i> Volgens de indiener mag de gemeente geen zonneparken op landbouwgronden meer toestaan vanwege de Kamerbrief van de demissionair Minister voor Klimaat en Energie van 6 juli 2023 ('Zonnebrief'). De indiener stelt hiernaast dat de provincie Overijssel het aanleggen van grote zonneparken op landbouwgrond niet toestaat. Hiermee zou onvoldoende rekening zijn gehouden bij het ontwerpbesluit tot het verlenen van een omgevingsvergunning.	Zie beantwoording onder 2.1.
19.2	<i>Vruchtbaarheid landbouwgronden</i> De indiener stelt dat het projectgebied is gesitueerd op productieve vruchtbare landbouwgrond.	Zie beantwoording onder 17.2.
19.3	<i>Waardeverlies:</i> De indiener geeft aan te vrezen voor een negatieve impact van de komst van zonnepark De Hoop voor de verkoopbaarheid van de eigen woning.	Zie beantwoording onder 1.5.
19.4	<i>Verlies openheid landschap</i> De indiener stelt dat de openheid van het landschap verloren zal gaan door de komst van zonnepark De Hoop. Er zou sprake zijn van 'horizonvervuiling'.	Zie beantwoording onder 17.3.

Conclusie

De zienswijze van indiener 19 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 20

	Zienswijze	Beantwoording
20.1	<i>Gevolgen voor bedrijfsvoering S.V.R. camping Veldhuis</i> De indiener merkt op dat zonnepark De Hoop in de nabijheid is gesitueerd van S.V.R. camping Veldhuis. De indiener stelt dat de realisering van het zonnepark – waaronder de aanleg – ernstige afbreuk doet aan de belevingswaarde van de camping en de omgeving.	Het zonnepark zal geen onaanvaardbare gevolgen hebben voor de beleving van het gebied door bezoekers aan S.V.R. camping Veldhuis. In het landschapsplan – bijlage 8 bij de ruimtelijke onderbouwing – is toegelicht op welke manier bij de inrichting van het zonnepark rekening is gehouden met de beleving van de openheid van het projectgebied en de omgeving. Hoewel de landschappelijke inrichting van het zonnepark voorkomt dat omwonenden het zonnepark zullen zien vanuit hun woningen, blijft het weidse zicht vanuit de Uiterdijkenweg en Kuinderdijk behouden, dankzij de maatregelen die worden getroffen. Meer hierover leest u terug in paragrafen 4.2 en 4.3 van het landschapsplan. Naar het oordeel van de gemeente is bij de inrichting van het zonnepark voldoende rekening gehouden met het belang om de openheid van de omgeving zoveel mogelijk te behouden. In verband hiermee merkt de gemeente op dat het zonneparkproject voorziet in de opwek van duurzame elektriciteit voor (onder meer) de inwoners van Steenwijkerland en omwonenden en belangstellenden de mogelijkheid biedt om financieel te participeren in het project. Deze algemene en/of collectieve belangen rechtvaardigen – naast het belang van de aanvrager – volgens het college de verandering van de bestaande situatie. Naar het oordeel van de gemeente leidt zonnepark De Hoop niet tot een onevenredige belemmering voor de bedrijfsvoering van S.V.R. camping Veldhuis. De hinder die ontstaat door de grond- en bouwwerkzaamheden zijn inherent aan de realisering van het zonnepark (en kunnen als ‘uitvoeringsaspect’ niet leiden tot een weigering van de aanvraag). Desgewenst kan de indiener een verzoek om planschade indienen bij de

		gemeente. De gemeente zal het verzoek beoordelen en in dit (aparte) spoor bezien in hoeverre de indiener in aanmerking komt voor een planschadevergoeding. De gemeente acht het niet op voorhand aannemelijk dat eventuele planschade zo hoog zal uitvallen dat het gehele project niet langer financieel uitvoerbaar is.
--	--	---

Conclusie

De zienswijze van indiener 20 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 21

	Zienswijze	Beantwoording
21.1	<i>Vruchtbare landbouwgrond</i> Volgens de indiener is zonnepark De Hoop gesitueerd op vruchtbare en productieve landbouwgrond. De indiener is hierop tegen en verwijst naar het actuele standpunt van de provincie en de (Rijks)overheid ten aanzien van zonneparken op landbouwgrond.	Zie beantwoording onder 10.4.
21.2	<i>Uitvoerbaarheid:</i> De indiener geeft aan te twijfelen of zonnepark De Hoop kan worden aangesloten op het elektriciteitsnet.	Zie beantwoording onder 2.3.
21.3	<i>Verlies openheid landschap</i> De indiener stelt dat de openheid van het landschap verloren zal gaan door de komst van zonnepark De Hoop. Er zou sprake zijn van 'horizonvervuiling'.	Zie beantwoording onder 17.3.

Conclusie

De zienswijze van indiener 21 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 22

	Zienswijze	Beantwoording
22.1	<i>Vruchtbare landbouwgrond</i> Volgens de indiener is zonnepark De Hoop gesitueerd op vruchtbare en productieve landbouwgrond. De indiener is hierop tegen en verwijst naar het actuele standpunt van de provincie en de (Rijks)overheid ten aanzien van zonneparken op landbouwgrond.	Zie beantwoording onder 10.4.
22.2	<i>Uitvoerbaarheid:</i> De indiener geeft aan te twijfelen of zonnepark De Hoop kan worden aangesloten op het elektriciteitsnet.	Zie beantwoording onder 2.3.
22.3	<i>Verlies openheid landschap</i> De indiener stelt dat de openheid van het landschap verloren zal gaan door de komst van zonnepark De Hoop. Er zou sprake zijn van 'horizonvervuiling'.	Zie beantwoording onder 17.3.

Conclusie

De zienswijze van indiener 22 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 23

	Zienswijze	Beantwoording
23.1 en 23.10	<i>Congestie op het elektriciteitsnet:</i> De indiener geeft aan gevolgen te ondervinden van de 'congestieproblematiek' op het elektriciteitsnet. Door spanningsproblemen en een gebrek aan capaciteit op het elektriciteitsnet is er weinig ruimte voor de indiener om stroom door middel van zonnepanelen terug te leveren het elektriciteitsnet. De indiener geeft aan dat het onterecht voelt dat zonnepark De Hoop rendabel duurzame elektriciteit kan leveren aan het stroomnet, terwijl de zonnepanelen van de indiener zichzelf niet meer terugverdienen.	Zie beantwoording onder 7.11.
23.2	<i>Rijksbeleid en provinciaal beleid:</i> Volgens de indiener mag de gemeente geen zonneparken op landbouwgronden meer toestaan vanwege de Kamerbrief van de demissionair Minister voor Klimaat en Energie van 6 juli 2023 ('Zonnebrief'). De indiener stelt hiernaast dat de provincie Overijssel het aanleggen van grote zonneparken op landbouwgrond niet toestaat. Hiermee zou onvoldoende rekening zijn gehouden bij het ontwerpbesluit tot het verlenen van een omgevingsvergunning.	Zie beantwoording onder 2.1.
23.3	<i>Gezondheid</i> Volgens de indiener zal zonnepark De Hoop leiden tot onaanvaardbare gezondheidsgevolgen, mede vanwege de lichtschittering als gevolg van het zonnepark.	Zie beantwoording onder 7.13.
23.4	<i>Brandveiligheid</i> Volgens de indiener is er een risico dat brand zal ontstaan in het projectgebied met de komst van zonnepark De Hoop, mede vanwege het gebruik van niet-Europese materialen.	Zie beantwoording onder 8.1.

23.5 en 23.8	<i>Gevolgen voor de omgeving.</i> De indiener stelt dat het zonnepark zal leiden tot horizonvervuiling en dat dit in strijd is met de milieueffectenrapportage die is opgesteld in het kader van het omgevingsplan voor de gemeente Steenwijkerland. Hiernaast stelt de indiener dat het zonnepark een onaanvaardbare afbreuk zal doen aan de cultuurhistorische waarden en het open landschap. Het gebied (en de omgeving) zou degraderen volgens de indiener.	Zie beantwoording onder 7.2.
23.6	<i>Vruchtbaarheid landbouwgronden</i> De indiener stelt dat het projectgebied is gesitueerd op productieve vruchtbare landbouwgrond. Volgens de indiener moet de gemeente een herbeoordeling laten uitvoeren.	Zie beantwoording onder 7.5.
23.7	<i>Enquête:</i> De indiener geeft aan dat de gemeente ten onrechte geen enquête heeft uitgevoerd ten aanzien van de komst van een grootschalig zonnepark nabij Blokzijl. Hierdoor zou het onduidelijk zijn of er daadwerkelijk draagvlak zou zijn onder de inwoners van Blokzijl voor zonnepark De Hoop.	Zie beantwoording onder 7.8.
23.9	<i>Lasten en lusten:</i> Volgens de indiener worden de lasten en lusten van de komst van zonnepark De Hoop niet evenredig verdeeld. In verband daarmee wijst de indiener op de aansluiting van het zonnepark op het onderstation nabij Luttelgeest (in de gemeente Noordoostpolder).	Zie beantwoording onder 7.9.
23.11	<i>Maximale inleg:</i> Er dient een maximum te worden gesteld aan de mate waarin grote investeerders kunnen participeren in zonnepark De Hoop.	Zie beantwoording onder 9.11.

23.12	<i>Toezegging:</i> Volgens de indiener moet de initiatiefnemer de toezeggingen over financiële participatie ten aller tijde moet nakomen, dus ook als het zonnepark om welke reden dan ook (tijdelijk) geen opbrengsten genereert en ook bij een eventuele doorverkoop van het zonnepark.	Zie beantwoording onder 8.13.
-------	---	--

Conclusie

De zienswijze van indiener 23 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 24

	Zienswijze	Beantwoording
24.1 en 24.10	<i>Congestie op het elektriciteitsnet:</i> De indiener geeft aan gevolgen te ondervinden van de 'congestieproblematiek' op het elektriciteitsnet. Door spanningsproblemen en een gebrek aan capaciteit op het elektriciteitsnet is er weinig ruimte voor de indiener om stroom door middel van zonnepanelen terug te leveren het elektriciteitsnet. De indiener geeft aan dat het onterecht voelt dat zonnepark De Hoop rendabel duurzame elektriciteit kan leveren aan het stroomnet, terwijl de zonnepanelen van de indiener zichzelf niet meer terugverdienen.	Zie beantwoording onder 7.11.
24.2	<i>Rijksbeleid en provinciaal beleid:</i> Volgens de indiener mag de gemeente geen zonneparken op landbouwgronden meer toestaan vanwege de Kamerbrief van de demissionair Minister voor Klimaat en Energie van 6 juli 2023 ('Zonnebrief'). De indiener stelt hiernaast dat de provincie Overijssel het aanleggen van grote zonneparken op landbouwgrond niet toestaat. Hiermee zou onvoldoende rekening zijn gehouden bij het ontwerpbesluit tot het verlenen van een omgevingsvergunning.	Zie beantwoording onder 2.1.
24.3	<i>Gezondheid</i> Volgens de indiener zal zonnepark De Hoop leiden tot onaanvaardbare gezondheidsgevolgen, mede vanwege de lichtschittering als gevolg van het zonnepark.	Zie beantwoording onder 7.13.
24.4	<i>Brandveiligheid</i> Volgens de indiener is er een risico dat brand zal ontstaan in het projectgebied met de komst van zonnepark De Hoop, mede vanwege het gebruik van niet-Europese materialen.	Zie beantwoording onder 8.1.

24.5 en 24.8	<i>Gevolgen voor de omgeving.</i> De indiener stelt dat het zonnepark zal leiden tot horizonvervuiling en dat dit in strijd is met de milieueffectenrapportage die is opgesteld in het kader van het omgevingsplan voor de gemeente Steenwijkerland. Hiernaast stelt de indiener dat het zonnepark een onaanvaardbare afbreuk zal doen aan de cultuurhistorische waarden en het open landschap. Het gebied (en de omgeving) zou degraderen volgens de indiener.	Zie beantwoording onder 7.2.
24.6	<i>Vruchtbaarheid landbouwgronden</i> De indiener stelt dat het projectgebied is gesitueerd op productieve vruchtbare landbouwgrond. Volgens de indiener moet de gemeente een herbeoordeling laten uitvoeren.	Zie beantwoording onder 7.5.
24.7	<i>Enquête:</i> De indiener geeft aan dat de gemeente ten onrechte geen enquête heeft uitgevoerd ten aanzien van de komst van een grootschalig zonnepark nabij Blokzijl. Hierdoor zou het onduidelijk zijn of er daadwerkelijk draagvlak zou zijn onder de inwoners van Blokzijl voor zonnepark De Hoop.	Zie beantwoording onder 7.8.
24.9	<i>Lasten en lusten:</i> Volgens de indiener worden de lasten en lusten van de komst van zonnepark De Hoop niet evenredig verdeeld. In verband daarmee wijst de indiener op de aansluiting van het zonnepark op het onderstation nabij Luttelgeest (in de gemeente Noordoostpolder).	Zie beantwoording onder 7.9.
24.11	<i>Maximale inleg:</i> Er dient een maximum te worden gesteld aan de mate waarin grote investeerders kunnen participeren in zonnepark De Hoop.	Zie beantwoording onder 911.

24.12	<i>Toezegging:</i> Volgens de indiener moet de initiatiefnemer de toezeggingen over financiële participatie ten aller tijde moet nakomen, dus ook als het zonnepark om welke reden dan ook (tijdelijk) geen opbrengsten genereert en ook bij een eventuele doorverkoop van het zonnepark.	Zie beantwoording onder 8.15.
-------	---	--

Conclusie

De zienswijze van indiener 24 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 25

	Zienswijze	Beantwoording
25.1	<i>Onttrekken zicht</i> De indiener stelt dat zonnepark De Hoop leidt tot een onaanvaardbare verandering van het uitzicht vanuit de woning van omwonenden. De inpassing zou het zonnepark niet aan het zicht vanuit de woning van de indiener onttrekken.	Het klopt dat met de komst van zonnepark De Hoop de bestaande situatie zal veranderen (en mogelijk ook het zicht van de indiener vanuit de eerste verdieping van de woning van de indiener). Deze verandering heeft de gemeente betrokken in haar belangenafweging. In verband hiermee merkt de gemeente op dat het zonneparkproject voorziet in de opwek van duurzame elektriciteit voor (onder meer) de inwoners van Steenwijkerland en omwonenden en belangstellenden de mogelijkheid biedt om financieel te participeren in het project. Deze algemene en/of collectieve belangen rechtvaardigen – naast het belang van de aanvrager – volgens het college de verandering van de bestaande situatie. Mede gelet op de inpassing van de zonneweide, ziet het college geen aanleiding voor het oordeel dat de optredende verandering van het uitzicht van de omwonenden in de weg staat aan verlening van de omgevingsvergunning. Naar het oordeel van de gemeente is geen sprake van een onaanvaardbare verandering van het woon- en leefklimaat van omwonenden of andere inwoners van de gemeente. Niet valt in te zien waarom de landschappelijke inpassing het zonnepark niet aan het zicht van de indiener zou onttrekken. De dijk (van 1,5 meter hoog) en het struweel (van 3,5 meter hoog) maken dat er geen zicht is op het zonnepark. Ook in de winter, aangezien de struweelhaag zal bestaan uit sleedoorn.
25.2 en 25.20	<i>Gevolgen natuur:</i> De indiener stelt dat zonnepark De Hoop onaanvaardbare gevolgen zal hebben voor de reeën in de omgeving en de beschermde diersoorten in het nationaal park 'Weerribben/Wieden'.	De gemeente deelt deze zienswijze niet. Een ecooloog van adviesbureau Royal HaskoningDHV heeft onderzoek verricht naar de gevolgen van zonnepark De Hoop voor de natuur. Het onderzoek bestond uit een literatuuronderzoek en een veldbezoek op 12 oktober 2022. In het onderzoek is zowel gekeken naar soortenbescherming als naar

		gebiedsbescherming. In het kader van soortenbescherming is gekeken naar de aanwezigheid van en potenties van het projectgebied voor beschermde diersoorten. In het kader van soortenbescherming is gekeken naar de gevolgen van zonnepark De Hoop voor nabijgelegen natuurgebieden, waaronder het natuurgebied 'De Wieden-Weerribben'. De resultaten van het onderzoek zijn door de ecooloog van Royal HaskoningDHV weergegeven in het rapport "Natuurtoets" van 17 oktober 2022, dat als bijlage 7 bij de ruimtelijke onderbouwing is gevoegd. De ecooloog concludeert dat door het nemen van mitigerende maatregelen kan worden voorkomen dat voor zonnepark De Hoop een natuurtoestemming nodig is. Door het verbinden van voorschriften aan de omgevingsvergunning wordt geborgd dat deze mitigerende maatregelen worden uitgevoerd. Uit het rapport – en het stikstofrapport dat is gevoegd als bijlage 6 – blijkt dat zonnepark De Hoop niet zal leiden tot negatieve gevolgen voor het natuurgebied 'De Wieden-Weerribben'. Meer hierover leest u terug in paragraaf 5.5 van de ruimtelijke onderbouwing. Op voorhand bestaat geen aanleiding voor het oordeel dat, indien nodig, een omgevingsvergunning voor de 'flora- en fauna-activiteit' niet kan worden verkregen. De indiener verduidelijkt ook niet waarom een dergelijke omgevingsvergunning (voorheen: ontheffing) nodig zou zijn. Er is voor zonnepark De Hoop geen omgevingsvergunning voor de 'flora'- en fauna-activiteit' nodig, vanwege de mogelijke aanwezigheid van reeën in de omgeving.
25.3 en 25.5	<i>Gevolgen bedrijven in de omgeving.</i> Volgens de indiener zijn de bedrijven in de omgeving van het projectgebied van zonnepark De Hoop geen voorstander van het zonnepark. Het zonnepark zou leiden tot een piekbelasting	Naar het oordeel van de gemeente leidt zonnepark De Hoop niet tot een onevenredige belemmering voor de bedrijfsvoering van de bedrijven in de omgeving. Desgewenst kunnen de eigenaren van deze bedrijven een verzoek om planschade indienen bij de gemeente. De gemeente zal het verzoek beoordelen en in dit

	op het elektriciteitsnet die het elektriciteitsnet niet aankan.	(aparte) spoor bezien in hoeverre de indiener in aanmerking komt voor een planschadevergoeding. De gemeente acht het niet op voorhand aannemelijk dat eventuele planschade zo hoog zal uitvallen dat het gehele project niet langer financieel uitvoerbaar is. Niet kan worden gevolgd waarom sprake zou zijn van een zodanige levering van duurzame elektriciteit op het elektriciteitsnet, dat het elektriciteitsnet niet meer kan functioneren. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het elektriciteitsnet een 'open net' is. Als sprake is van een piekbelasting, dan betekent die belasting op zichzelf nog niet dat het net niet meer geschikt is om elektriciteit te leveren.
25.6	<i>Rijksbeleid en provinciaal beleid:</i> Volgens de indiener mag de gemeente geen zonneparken op landbouwgronden meer toestaan vanwege de Kamerbrief van de demissionair Minister voor Klimaat en Energie van 6 juli 2023 ('Zonnebrief'). De indiener stelt hiernaast dat de provincie Overijssel het aanleggen van grote zonneparken op landbouwgrond niet toestaat. Hiermee zou onvoldoende rekening zijn gehouden bij het ontwerpbesluit tot het verlenen van een omgevingsvergunning.	Zie beantwoording onder 2.1.
25.7	<i>Gevolgen voor de omgeving.</i> De indiener stelt dat het zonnepark zal leiden tot horizonvervuiling en dat dit in strijd is met de milieueffectenrapportage die is opgesteld in het kader van het omgevingsplan voor de gemeente Steenwijkerland. Hiernaast stelt de indiener dat het zonnepark een onaanvaardbare afbreuk zal doen aan de cultuurhistorische waarden en het open landschap. Het gebied (en de omgeving) zou degraderen volgens de indiener.	Zie beantwoording onder 7.2.
25.8	<i>Gelijkheidsbeginsel</i>	Zie beantwoording onder 7.3.

	De indiener geeft aan dat de gemeente in strijd handelt met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur door wél medewerking te verlenen aan zonnepark De Hoop, maar niet aan het zonnepark Eesveen.	
25.9	<i>Zonneladder:</i> De indiener geeft aan dat zonnepanelen geplaatst moeten worden op dak en niet op land.	Zie beantwoording onder 5.1.
25.10, 25.11 en 25.12	<i>Vruchtbaarheid landbouwgronden</i> De indiener stelt dat het projectgebied is gesitueerd op productieve vruchtbare landbouwgrond. Volgens de indiener moet de gemeente een herbeoordeling laten uitvoeren.	Zie beantwoording onder 7.5.
25.13	<i>Enquête:</i> De indiener geeft aan dat de gemeente ten onrechte geen enquête heeft uitgevoerd ten aanzien van de komst van een grootschalig zonnepark nabij Blokzijl. Hierdoor zou het onduidelijk zijn of er daadwerkelijk draagvlak zou zijn onder de inwoners van Blokzijl voor zonnepark De Hoop.	Zie beantwoording onder 7.8.
25.14	<i>Lasten en lusten:</i> Volgens de indiener worden de lasten en lusten van de komst van zonnepark De Hoop niet evenredig verdeeld. In verband daarmee wijst de indiener op de aansluiting van het zonnepark op het onderstation nabij Luttelgeest (in de gemeente Noordoostpolder).	Zie beantwoording onder 7.9.
25.15 en 25.16	<i>Congestie op het elektriciteitsnet:</i> De indiener wijst op de 'congestieproblematiek' op het elektriciteitsnet. Door spanningsproblemen en een gebrek aan capaciteit op het elektriciteitsnet is er weinig ruimte voor de indiener om stroom door middel	Zie beantwoording onder 7.11.

	van zonnepanelen terug te leveren het elektriciteitsnet. Ondernemers en particulieren zouden niet kunnen aansluiten.	
25.17	<i>Waardeverlies:</i> De indiener geeft aan te vrezen voor een negatieve impact van de komst van zonnepark De Hoop voor de verkoopbaarheid van de eigen woning.	Zie beantwoording onder 1.5.
25.18 en 25.21	<i>Gezondheid</i> Volgens de indiener zal zonnepark De Hoop leiden tot onaanvaardbare gezondheidsgevolgen, mede vanwege de lichtschittering als gevolg van het zonnepark.	Zie beantwoording onder 7.13.
25.19	<i>Financiële participatie:</i> De indiener twijfelt of de gemeente kan garanderen dat het zonnepark voor een periode van 25 jaar in lokaal eigendom blijft.	Zie beantwoording onder 2.8.
25.22	<i>Brandveiligheid en CO₂-uitstoot</i> De indiener stelt dat het gebruik van niet-Europese materialen leidt risico op brandgevaar en een aanzienlijke uitstoot van CO₂.	Zie beantwoording onder 7.18.

Conclusie

De zienswijze van indiener 25 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 26

	Zienswijze	Beantwoording
26.1, 26.14 en 26.17	<i>Gezondheid:</i> De indiener vreest voor lichtschittering als gevolg van het zonnepark. In dit kader merkt de indiener op dat de komst van zonnepark De Hoop zal leiden tot meer prikkels en om die reden negatieve gevolgen zal hebben op de ziekte van de indiener.	Zie beantwoording onder 10.2.
26.2	<i>Rijksbeleid en provinciaal beleid:</i> Volgens de indiener mag de gemeente geen zonneparken op landbouwgronden meer toestaan vanwege de Kamerbrief van de demissionair Minister voor Klimaat en Energie van 6 juli 2023 ('Zonnebrief'). De indiener stelt hiernaast dat de provincie Overijssel het aanleggen van grote zonneparken op landbouwgrond niet toestaat. Hiermee zou onvoldoende rekening zijn gehouden bij het ontwerpbesluit tot het verlenen van een omgevingsvergunning.	Zie beantwoording onder 2.1.
26.3, 26.7 en 26.8	<i>Gevolgen voor de omgeving.</i> De indiener stelt dat het zonnepark zal leiden tot horizonvervuiling en dat dit in strijd is met de milieueffectenrapportage die is opgesteld in het kader van het omgevingsplan voor de gemeente Steenwijkerland. Hiernaast stelt de indiener dat het zonnepark een onaanvaardbare afbreuk zal doen aan de cultuurhistorische waarden en het open landschap. Het gebied (en de omgeving) zou degraderen volgens de indiener.	Zie beantwoording onder 7.2.
26.4	<i>Gelijkheidsbeginsel</i> De indiener geeft aan dat de gemeente in strijd handelt met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur door wél medewerking te	Zie beantwoording onder 7.3.

	verlenen aan zonnepark De Hoop, maar niet aan het zonnepark Eesveen.	
26.5	<i>Zonneladder:</i> De indiener geeft aan dat zonnepanelen geplaatst moeten worden op dak en niet op land.	Zie beantwoording onder 5.1.
26.6	<i>Vruchtbaarheid landbouwgronden</i> De indiener stelt dat het projectgebied is gesitueerd op productieve vruchtbare landbouwgrond. Volgens de indiener moet de gemeente een herbeoordeling laten uitvoeren.	Zie beantwoording onder 7.5.
26.9	<i>Enquête:</i> De indiener geeft aan dat de gemeente ten onrechte geen enquête heeft uitgevoerd ten aanzien van de komst van een grootschalig zonnepark nabij Blokzijl. Hierdoor zou het onduidelijk zijn of er daadwerkelijk draagvlak zou zijn onder de inwoners van Blokzijl voor zonnepark De Hoop.	Zie beantwoording onder 7.8.
26.10	<i>Lasten en lusten:</i> Volgens de indiener worden de lasten en lusten van de komst van zonnepark De Hoop niet evenredig verdeeld. In verband daarmee wijst de indiener op de aansluiting van het zonnepark op het onderstation nabij Luttelgeest (in de gemeente Noordoostpolder).	Zie beantwoording onder 7.9.
26.11 en 26.12	<i>Congestie op het elektriciteitsnet:</i> De indiener wijst op de 'congestieproblematiek' op het elektriciteitsnet. Door spanningsproblemen en een gebrek aan capaciteit op het elektriciteitsnet is er weinig ruimte voor de indiener om stroom door middel van zonnepanelen terug te leveren het elektriciteitsnet. Ondernemers en particulieren zouden niet kunnen aansluiten.	Zie beantwoording onder 7.11.

26.13	<i>Waardeverlies:</i> De indiener geeft aan te vrezen voor een negatieve impact van de komst van zonnepark De Hoop voor de verkoopbaarheid van de eigen woning.	Zie beantwoording onder 1.5.
26.15	<i>Financiële participatie:</i> De indiener twijfelt of de gemeente kan garanderen dat het zonnepark voor een periode van 25 jaar in lokaal eigendom blijft.	Zie beantwoording onder 2.8.
26.16	<i>Gevolgen natuur:</i> De indiener stelt dat zonnepark De Hoop onaanvaardbare gevolgen zal hebben voor de beschermde diersoorten in het nationaal park 'Weerribben/Wieden'.	Zie beantwoording onder 2.6.
26.18	<i>Woon- en leefklimaat</i> De indiener stelt dat zonnepark De Hoop leidt tot een onaanvaardbare verandering van het uitzicht vanuit de woning van omwonenden.	Zie beantwoording onder 7.17.
26.19	<i>Brandveiligheid en CO₂-uitstoot</i> De indiener stelt dat het gebruik van niet-Europese materialen leidt risico op brandgevaar en een aanzienlijke uitstoot van CO₂.	Zie beantwoording onder 7.18.

Conclusie

De zienswijze van indiener 26 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

Indiener 27

	Zienswijze	Beantwoording
27.1	<i>Rijksbeleid en provinciaal beleid:</i> Volgens de indiener mag de gemeente geen zonneparken op landbouwgronden meer toestaan vanwege de Kamerbrief van de demissionair Minister voor Klimaat en Energie van 6 juli 2023 ('Zonnebrief'). De indiener stelt hiernaast dat de provincie Overijssel het aanleggen van grote zonneparken op landbouwgrond niet toestaat. Hiermee zou onvoldoende rekening zijn gehouden bij het ontwerpbesluit tot het verlenen van een omgevingsvergunning.	Zie beantwoording onder 2.1.
27.2, 27.6 en 27.7	<i>Gevolgen voor de omgeving.</i> De indiener stelt dat het zonnepark zal leiden tot horizonvervuiling en dat dit in strijd is met de milieueffectenrapportage die is opgesteld in het kader van het omgevingsplan voor de gemeente Steenwijkerland. Hiernaast stelt de indiener dat het zonnepark een onaanvaardbare afbreuk zal doen aan de cultuurhistorische waarden en het open landschap. Het gebied (en de omgeving) zou degraderen volgens de indiener.	Zie beantwoording onder 7.2.
27.3	<i>Gelijkheidsbeginsel</i> De indiener geeft aan dat de gemeente in strijd handelt met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur door wél medewerking te verlenen aan zonnepark De Hoop, maar niet aan het zonnepark Eesveen.	Zie beantwoording onder 7.3.
27.4	<i>Zonneladder:</i> De indiener geeft aan dat zonnepanelen geplaatst moeten worden op dak en niet op land.	Zie beantwoording onder 5.1.

27.5	<i>Vruchtbaarheid landbouwgronden</i> De indiener stelt dat het projectgebied is gesitueerd op productieve vruchtbare landbouwgrond. Volgens de indiener moet de gemeente een herbeoordeling laten uitvoeren.	Zie beantwoording onder 7.5.
27.8	<i>Enquête:</i> De indiener geeft aan dat de gemeente ten onrechte geen enquête heeft uitgevoerd ten aanzien van de komst van een grootschalig zonnepark nabij Blokzijl. Hierdoor zou het onduidelijk zijn of er daadwerkelijk draagvlak zou zijn onder de inwoners van Blokzijl voor zonnepark De Hoop.	Zie beantwoording onder 7.8.
27.9	<i>Lasten en lusten:</i> Volgens de indiener worden de lasten en lusten van de komst van zonnepark De Hoop niet evenredig verdeeld. In verband daarmee wijst de indiener op de aansluiting van het zonnepark op het onderstation nabij Luttelgeest (in de gemeente Noordoostpolder).	Zie beantwoording onder 7.9.
27.10 en 27.11	<i>Congestie op het elektriciteitsnet:</i> De indiener wijst op de 'congestieproblematiek' op het elektriciteitsnet. Door spanningsproblemen en een gebrek aan capaciteit op het elektriciteitsnet is er weinig ruimte voor de indiener om stroom door middel van zonnepanelen terug te leveren het elektriciteitsnet. Ondernemers en particulieren zouden niet kunnen aansluiten.	Zie beantwoording onder 7.11.
27.12	<i>Waardeverlies:</i> De indiener geeft aan te vrezen voor een negatieve impact van de komst van zonnepark De Hoop voor de verkoopbaarheid van de eigen woning.	Zie beantwoording onder 1.5.

27.13 en 27.16	<i>Gezondheid</i> Volgens de indiener zal zonnepark De Hoop leiden tot onaanvaardbare gezondheidsgevolgen, mede vanwege de lichtschittering als gevolg van het zonnepark.	Zie beantwoording onder 7.13.
27.14	<i>Financiële participatie:</i> De indiener twijfelt of de gemeente kan garanderen dat het zonnepark voor een periode van 25 jaar in lokaal eigendom blijft.	Zie beantwoording onder 2.8.
27.15	<i>Gevolgen natuur:</i> De indiener stelt dat zonnepark De Hoop onaanvaardbare gevolgen zal hebben voor de beschermde diersoorten in het nationaal park 'Weerribben/Wieden'.	Zie beantwoording onder 2.6.
27.17	<i>Woon- en leefklimaat</i> De indiener stelt dat zonnepark De Hoop leidt tot een onaanvaardbare verandering van het uitzicht vanuit de woning van omwonenden.	Zie beantwoording onder 7.17.
27.18	<i>Brandveiligheid en CO₂-uitstoot</i> De indiener stelt dat het gebruik van niet-Europese materialen leidt risico op brandgevaar en een aanzienlijke uitstoot van CO₂.	Zie beantwoording onder 7.18.

Conclusie

De zienswijze van indiener 27 geeft naar het oordeel van de gemeente **geen** aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.

5. Conclusie

De 27 zienswijzen van de indieners geven naar het oordeel van de gemeente geen aanleiding om terug te komen op het ontwerpbesluit of om extra voorwaarden op te nemen in de omgevingsvergunning.